

TAIDE TULI LEIKKIIN

Lasten palamaton suunnitteluprosessi

Tanja Korva
PRO GRADU

TAIDE TULI LEIKKIIN

Lasten palamaton suunnitteluprosessi

Tanja Korva
Pro gradu -tutkielma
Muoti ja tekstiilisuunnittelu
Kevät 2025

Lapin yliopisto, Taiteiden tiedekunta

Työn nimi: TAIDE TULI LEIKKIIN

Lasten palamaton suunnitteluprosessi

Tekijä: Tanja Korva

Koulutusohjelma/oppiaine: Muoti ja tekstiilisuunnittelu

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Sivumäärä: liitteiden lukumäärä: 67, liitteet 1

Vuosi: 2025

Tiivistelmä

Pro gradu -tutkielmani käsittelee lastenhuoneen mattoja kuluttajan näkökulmasta. Kyselytutkimuksen avulla on selvitetty kuluttajien maton valintaperusteita sekä toiveita lasten matoille. Tutkimustulosten pohjalta on suunniteltu *Palamaton* prototyyppi. *Palamatolla* tarkoitetaan tässä tutkimuksessa mattoa, joka koostuu paloista ja niitä voidaan yhdistää toisiinsa kiinnittämällä.

Tutkielmani koostuu kolmesta osasta; nukkamattojen historiaan perehtymisestä, kyselytutkimuksesta ja taiteellisesta osasta. Historiaa on tutkittu vanhimman tunnetun nukkamaton, tuftauksen eli käytetyn tekniikan ja ryijyn kautta. Kyselytutkimus on toteutettu verkkokyselynä ja analysoitu käyttäen kuvailevaa tilastoanalyysiä ja teemoittelua. Taiteellinen osa on toteutettu tuftaamalla.

Avainsanat:

kestävä kehitys, kestävä muotoilu, tuotesuunnittelu, tuftaus, lasten matto

Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän/tekijöiden omia henkilötietoja.

Sisällysluettelo

1.	<i>Johdanto</i>	4
1.1.	<i>Lähtökohdat</i>	5
1.2.	<i>Tavoitteet ja raja</i>	9
1.3.	<i>Menetelmät</i>	10
1.4.	<i>Aineisto, teoriatausta</i>	12
2.	<i>Nukkamatto - paimenilta linnojen kautta yksityiskoteihin</i>	17
2.1.	<i>Vanhin tunnettu nukkamatto</i>	17
2.2.	<i>Tuftaus eli koukkuamismenetelmä</i>	18
2.3.	<i>Ryjyn historiaa</i>	22
3.	<i>Kyselyn vastaajien taustatiedot</i>	28
4.	<i>Maton valintaan vaikuttavat tekijät</i>	32
4.1.	<i>Visuaalisuus</i>	32
4.2.	<i>Käytettävyyteen liittyvät ominaisuudet</i>	33
4.3.	<i>Laatutekijät ja kuluttajan arvot</i>	36
5.	<i>Kuluttajan toiveet lasten matolle</i>	37
5.1.	<i>Visuaalisuus</i>	37
5.2.	<i>Materiaalisuus</i>	40
5.3.	<i>Puhtaana pito ja siisteys</i>	41
5.4.	<i>Turvallisuus</i>	42
6.	<i>Teosten esittely</i>	44
6.1.	<i>Liian vähän jäätä leikkimiseen</i>	44
6.2.	<i>Kiveltä kivelle</i>	46
6.3.	<i>Leikkiin tie vie</i>	48
7.	<i>Tulokset ja pohdinta</i>	51
	<i>Lähdeluettelo</i>	59
	<i>Painamattomat lähteet:</i>	59
	<i>Painetut lähteet ja kirjallisuus:</i>	59
	<i>LIITE 1 Kyselypohja</i>	

1. Johdanto

Pro gradu -tutkielmassani tutkin kuluttajien toiveita ja tarpeita lasten matoille. Tavoitteena on selvittää, millaisia ominaisuuksia matolta vaaditaan ja sen pohjalta suunnitella prototyyppi *palamatosta* tekstiilitaiteen keinoin. *Palamatolla* tarkoitan mattoa, joka koostuu paloista, joita voi yhdistellä toisiinsa kiinni. Sain idean työskennellessäni rovaniemeläisessä päiväkodissa elokuussa 2023. Ryhmätiloissa olleeseen isoon mattoon tuli eritetahra ja koko matto lähetettiin pesulaan. Leikkutilaan jäi vain yksi pienempi matto ja se vaikutti tilan akustiikkaan leikkien siirtyessä useammin suoraan lattiapinnalle. Matto vaimentaa leluista aiheutuvaa kolinaa ja on siksi tärkeä elementti tilassa, jossa on yhtä aikaa paljon lapsia leikkimässä. Lisäksi tilan viihtyisyyden tunne pieneni, koska tilan kokoon suhteutettuna jäljellä oleva matto oli liian pieni. Viihtyisyyden tunteeseen vaikutti osaltaan myös kirkkaan sininen lattian väri, joka korostui entisestään toisen maton puuttuessa. *Palamaton* ideana on tuoda tällaisiin tilanteisiin ratkaisu. *Palamatosta* voi irrottaa likaisen osan, eikä koko mattoa tarvitse lähettää pesulaan. Tämä on taloudellisempaa, koska pesulakulujen hinta määräytyy yleensä pestävän neliömäärän mukaan. Lisäksi se on ekologisempaa, koska pesusta aiheutuvan ympäristökuormituksen määrä pienenee. Mitä suurempi matto on, sen suurempi ympäristökuormitus. Pesukertojen määrä, pesuaineiden määrä ja laatu sekä tekstiilistä irtoavat epäpuhtaudet kuormittavat vesistöjä sekä maaperää. *Palamaton* ominaisuuksia lähden tutkimaan lapsiperheiden toiveiden kautta, jotta saisin laajan kuluttajanäkökulman. *Palamatosta* voisivat lapsiperheiden lisäksi hyötyä myös lemmikkien omistajat, koska lemmikkien kanssa sattuu myös eritevahinkoja. (Rovaniemen keskuspesula, 2023; Kuuloliitto 2017; Tekstiilihuoltoliitto, 2008.)

1.1. Lähtökohdat

Palamatto -tutkimuksen aihe on ajankohtainen. Kun katsoo suomalaisen verkkokaupan *Finnish Design shop*- verkkokaupan kysytyimpiä kysymyksiä vuoden 2022 alussa, sieltä löytyy ensimmäisenä kysymys kestävästä ja eettisestä matosta. Verkkokauppa kertoo myös kuluttajien kiinnostuksesta vastuullisiin valintoihin ja ostopäätöksiä pohditaan eri näkökulmista. Toinen näkökulma aiheeseen löytyy, kun tarkastelee mattovalmistajien verkkosivuja. Yritykset esittelevät arvolutauksia tai kertovat yrityksen vastuullisuuteen liittyvistä toimenpiteistään. Toiminnan läpinäkyvyyttä halutaan parantaa, jotta kuluttaja tietää tuotteen alkuperästä ja valmistuksesta mahdollisimman paljon. Esimerkiksi *Flying carpet* -yritys valmistaa mattoja Suomessa trikooteollisuuden leikkuujätteestä. *Finarte* -yrityksen sivuja katsoessa vastuullisuutta on pohdittu eri näkökulmista. Se tarjoaa mm. huolto-, pesula- sekä vuokrauspalveluja tuotteilleen. Lisäksi yritys on perustamisvuodestaan 1985 asti käyttänyt tuotteissaan kierrätettyä puuvillaa. (Finarte, 2025; Flying carpet, 2025; Lindblad, 2022.)

Lasten matoista löytyy vähänlaisesti tutkimustietoa ja ne keskittyvät useissa tapauksissa mattojen terveysvaikutuksiin, kun tässä *Palamatto*-tutkimuksessa keskityn kestävään muotoiluun ja esteettisyyteen. Samansuuntaista aihetta on käsitellyt *Aliisa Tuomainen* vuonna 2021 tekemässään opinnäytetyössään *Maton elinkaaren pidentäminen materiaali- ja hoito-oppaiden avulla: Case Finarte*, jossa hän tutkii kuinka hyvin kuluttajat tuntevat mattomateriaaleja. Näkökulmana hänellä on ekologinen ja vastuullinen kuluttaminen. Kyselyn tuloksista käy ilmi, että vastaajista 82 % on ostaessa aina kiinnostunut siitä, mitä materiaalia matto on ja 64 % sanoo, että on usein jättänyt ostamatta maton, jos materiaali on väärä. Suurin osa vastaajista suosii luonnonkuituja ja tietää, mistä materiaalista oma matto on valmistettu. Suosituin materiaalivalinta on puuvilla, toisena villa. Kyselyssä materiaalin tärkeimmiksi ominaisuuksiksi vastaajat kokivat 1. ekologisuus, 2. pitkäikäisyys, 3. huollettavuus, 4. luonnonkuitu ja 5.

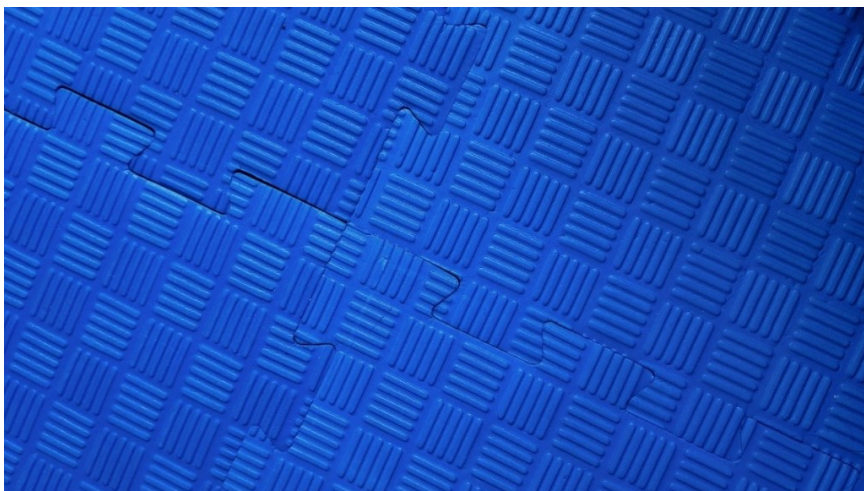
paras käyttötarkoitus. Vastaajilla maton ostopäätökseen vaikuttavia tekijöitä olivat 1. materiaali, 2. design, 3. pitkäikäisyys, 4. helppohoitoisuus, 5. jaetusti ajattomuus ja hinta. (Tuomainen, 2021, 11–15.)

Toinen opinnäytetyö, jossa syvennyttään samaan aiheeseen, on vuodelta 2008 *Nina Mansikkamäen Tuftattu matto lastenhuoneeseen: sisustuselementistä leikin välineeksi*. *Mansikkamäen* työssä näkökulmana on esteettisyys aikuisen silmin ja lasten leikin huomioiminen maton suunnittelussa. Tutkimus perustuu suurimmaksi osaksi leikin teoreettiseen tutkimukseen. *Mansikkamäki* on pohtinut ajatusta useammasta pienemmästä mattopalasta, jolloin lapsen kannalta muunneltavuus leikin tarpeiden mukaan olisi helpompaa. Hän oli pohtinut mattopaloja markkinoinnin kannalta haastaviksi ja lähtenyt miettimään muotoa, mikä toimisi kokonaisuutena ja yksittäisenä, päätyen kalaa muistuttavaan muotoon. Sen jälkeen hän loi viisi kategoriaa, joissa on määriteltynä kunkin kategorian maton tunnelma/tuntu, materiaalit, värit, pinta/visuaalinen vaikutelma ja millainen nukka/lankalenkki mattoon tulee. Tällä kategorioinnilla *Mansikkamäki* halusi luoda hallittavan kokonaisuuden mattojen yhdistämiselle. Kategorioiden nimet antavat viitteitä maton ominaisuuksista; esimerkiksi Santaranta koostuu valkoisen, ruskean ja ruosteenpunaisen värisistä matoista. *Mansikkamäen* työssä on paljon samoja elementtejä *Palamatto* -tutkimuksen kanssa. Yhteneväisyyksiä on muuan muassa lastenmaton suunnittelu, toteutus tuftaamalla ja pala-ajatus. Eroavaisuudet tulevat esille maton suunnittelussa. *Mansikkamäellä* leikki ja aistit ovat suunnittelun lähtökohtia, ja esteettisyys tulee suunnittelijan omasta näkökulmasta, kun *Palamatto*-tutkimukseni perustuu kuluttajan mielikuvaan esteettisyydestä ja kuluttajan valintoihin mattoa valitessa. Lisäksi *Palamatto*-tutkimus pohjautuu kestävän muotoilun viitekehyksessä suunniteltavaan palamattoon kuluttajanäkökulmasta. (Mansikkamäki, 2008.)

Lähtöajatuksenani on suunnitella esteettinen, kestävän muotoilun mukainen ja käytössä miellyttävä matto, joka on suunnattu lähtökohtaisesti yksityisiin tiloihin

kuten koteihin. *Palamaton* tuotekehityksen lähtökohtana toimii kokemus tarpeesta. Olen työskennellyt varhaiskasvatuksessa noin 12 vuotta ja olen itse pienten lasten äiti, joten ymmärrän tämän idean vastaavan lapsiperheiden ja lasten kanssa työskentelevien tarpeisiin. Tässä tutkimuksessa toimin itse kuitenkin ennen kaikkea muotoilijan ja tutkijan roolissa. Tutkijana selvitän kuluttajien tarpeita ja toiveita. Muotoilijan roolissa suunnittelen ja kehitän *Palamatto*- ideaa kyselyn tulosten pohjalta. Isojen mattojen peseminen vaatii usein pesulassa pesettämisen, ja pesuloiden hinnat määräytyvät pestävän alueen mukaan. (Rovaniemen keskuspesula, 2023.)

Jos mattoon tulee pieni tahra, sen puhdistaminen voi olla yllättävän kallista, sillä koko matto täytyy lähettää pesulaan, vaikka tahran poistamiseen riittäisi vain pienen alueen peseminen. Tähän tarpeeseen *Palamatto* tarjoaa toimivan ratkaisun. Se vähentää mattojen pesusta aiheutuvia kustannuksia ja pienentää samalla maton käytön hiilijalanjälkeä. Hiilijalanjäljellä tarkoitetaan tuotteen käytöstä aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Hiilijalanjälki pienenee, kun maton pesuun tarvitaan vähemmän pesuaineita ja vettä. Lisäksi maton kulumisen aiheuttama tarve uudelle matolle pienenee, kun matosta voisi vaihtaa vain osan koko maton sijasta. Kuluneen kohdan voisi tällöin korvata uudella *Palamaton* palalla ja matto saisi lisääaikaa käytössä. (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2023.)

Kuva 1. *Nautilus*-kuntosalilla venyttelyhuoneen matto. Kuvaaja Tanja Korva.

Täysin vastaavaa ideaa en ole löytänyt, mutta samankaltaista ideaa on hyödynnetty kuntosaleilla ja vastaavissa liikuntaan tarkoitetuissa tiloissa *EVA*-vaahtomuovista (kuva1) valmistetuissa palamatoissa. On olemassa myös *Palamatoiksi* kutsuttavia lattiansuojia, jotka voidaan väliaikaisesti laittaa esimerkiksi liikuntasaleihin tapahtumien ajaksi. Kiinnitystapaa sivustolta ei suoraan löydy, mutta kuvien perusteella palat eivät kiinnity toisiinsa ja tämän perusteella ne eivät vastaa täysin ideaani. Lähellä mattoideaani on *Sergio Mannino Studion Non-flying-matto*. Se on käsinkudottu palapelimatto, jossa on kuusi erimuotoista osaa. Mattoja on valmistettu vain kymmenen kappaletta. Tämä kyseinen matto on tarkoitettu uniikiksi, kun taas omassa ideassani on tarkoituksena sarjatuotanto. Lisäksi *Sergion Manninon* maton osat sopivat toisiinsa vain tietyllä tavalla yhdisteltynä. *Marjatta Metsovaaran Simpukka*-ryijymatto on hyödyntänyt 1960-luvulla *Palamaton* kaltaista ideaa. *Simpukka*-matto on ryijymatto, jonka raportti on suunniteltu niin, että mattopaloja voidaan yhdistellä vapaasti. *Simpukan* koko on 171 cm x 134 cm. Mattoja yhdistelemällä voitiin luoda suuria kokonaisuuksia. *Palamatossa* palasia on tarkoitus pystyä yhdistelemään myös melko vapaasti, mutta palaset kiinnitetään toisiinsa toisin kuin *Simpukassa*. Palat eroavat myös kooltaan *Simpukasta*; *Palamatossa* palat ovat pieniä. (Dinox, 2023; Expomatto, 2023; Sergio Mannino Studio, 2023; Pietarinen, 2009, 48–49.)

Akustiikkapaneelien ja -pintojen suunnittelusta on löydettävissä yhteneväisyyksiä oman ideani kanssa. Esimerkiksi tanskalainen vuonna 1968 perustettu tekstiilialan yritys *Kvadrat* valmistaa tilojen akustoinnissa käytettäviä tekstiilejä ja paneeleja, joita voidaan yhdistää vapaasti. Yrityksen mallistosta löytyy erimuotoisia palasia erilaisiin tarpeisiin ja pintoihin saadaan esteettisiä ratkaisuja. Oma ideaani ja yrityksen tuotteita yhdistää esteettisyyden tavoittelu ja monipuoliset käyttömahdollisuudet. Yrityksellä on myös kestävään kehitykseen ja muotoiluun liittyviä tavoitteita, kuten kierrätettävyys ja uudelleenkäytettävyys. *Palamaton* kohdalla kestävä kehitys liittyy yksittäisten palojen vaihdettavuuteen ja pesun aiheuttaman ympäristökuormituksen pienentämiseen. (Kvadrat, 2024.)

1.2. Tavoitteet ja rajaus

Palamatto- tutkimus koostuu nukkamattojen historiaan ja nykyaikaan perehtymisestä, kyselytutkimuksesta ja prototyypin valmistamisesta. Historiaan ja nykyisyyteen perehtyminen auttaa ymmärtämään aihetta. *Palamatto*- tutkimuksen tavoite on selvittää mitkä asiat vaikuttavat maton valintaan ja mitä toiveita kuluttajalla on lasten matoille. Kuluttajalla tarkoitan tässä tutkimuksessa sekä maton ostajaa, että käyttäjää. Tässä tapauksessa ostaja on lapsen vanhempi tai huoltaja. Käyttäjä on sekä ostaja, että lapsi kenelle matto ensisijaisesti hankitaan. Ostaja todennäköisesti huoltaa ja puhdistaa mattoa ja on siitä näkökulmasta myös käyttäjä. *Palamatto* -tutkimuksessa selvitetään, mitä materiaaleja, ominaisuuksia, värejä ja kuviointeja mattoihin toivotaan. Tutkimustulosten avulla valmistan prototyypin palamatosta.

Tutkimuskysymykseni ovat 1. *Mitkä asiat vaikuttavat lasten maton valintaan kuluttajan näkökulmasta?* ja 2. *Mitä toiveita kuluttajalla on lasten matolle?* Rajaan aiheen lapsiperheisiin, koska idea on lähtöisin päiväkodista ja tiedän, että lasten käytössä olevat matot ovat kovalla kulutuksella ja alttiina erilaisille tahroille. *Palamattoa* on mahdollista varioida tulevaisuudessa esimerkiksi lemmikin omistajien ja julkisten tilojen tarpeisiin. Toteutin *Sisustuselementtien merkitys työviihtyvyydelle* -kandidaatintutkielmani kyselytutkimuksena päiväkodin työntekijöille. Sain vastauksia 14 kappaletta arviolta sadasta kyselyn saaneesta. Tähän todennäköinen syy on kiire. Päiväkoti on kiireinen työpaikka ja kyselyyn vastaamiseen ei välttämättä löydy aikaa työpäivästä, koska työntekijät ovat tiiviisti lapsiryhmissä. Tästä syystä *Palamatto*-tutkimus keskittyy kuluttajiin. (Korva, 2023.)

Tällä hetkellä mattojen ongelmana on pienten tahrojen pesu. Jos mattoon tulee esimerkiksi eritetahra tai lasten askartelumaalia, matto pitää pestä usein kokonaan. Suuren maton vieminen kokonaan pesulaan ei ole taloudellista eikä ekologista. Toinen haaste liittyy suureen kokoon, joka vaikuttaa maton

siirrettävyyteen, tuuletukseen ja pesuun. Suuri koko tekee matosta usein painavan tai vähintäänkin vaikeasti liikuteltavan. Suuren maton kuljettaminen pesulaan normaalilla henkilöautolla voi olla haaste. Maton materiaalista riippuu, onnistuuko maton taittelu ja mahtuuko se autoon. Tuulettumaan vieminen on myös haasteellista ison maton kohdalla, koska matto voi olla painava ja vaikeasti liikuteltava. *Palamaton* avulla nämä edellä mainitut toiminnot helpottuvat.

Tutkimus rajautuu maton ominaisuuksien osalta puhtaana pitoon, turvallisuuteen ja yleiseen käytettävyyteen. Lisäksi kartoitan maton ulkonäköön ja materiaaleihin liittyviä asioita. Leikin osalta kysyn yhdessä kysymyksessä ”millainen on hyvä leikkimatto?” Leikillisiä ominaisuuksia en käsittele tarkemmin, vaan keskityn pääasiassa maton esteettisyyteen ja käytettävyyteen. Leikkiin syventyminen vaatisi tutkimukseen merkittävän laajennuksen, eikä siksi kuulu tähän *Palamatto* -tutkimukseen. Leikin kannalta pitäisi tutkia ainakin ikärakennetta, leikkien laatua ja huoneen muita ominaisuuksia. Nyt tarkoituksena on kartoittaa yleiskuvaa toiveista ja tarpeista. Tutkimukseen kuuluu kyselyn pohjalta tehty tutkimus ja mattopalojen prototyypit. Prototyyppejä ei ole tarkoitus viedä tuotantoon tässä vaiheessa, vaan lähinnä mallintaa, millaisia ne voisivat olla. Tuotantoon tähtäävä tutkimus ei olisi aikataulullisesti järkevä.

1.3. Menetelmät

Tutkimuksen primaariaineiston kerään survey- eli kyselytutkimuksen avulla. Englanninkielinen termi survey kattaa kyselytutkimuksen lisäksi haastattelututkimuksen, joten käytän jatkossa termiä kyselytutkimus. Haastattelu- ja kyselytutkimukset ovat samankaltaisia, mutta kyselyssä vastaajan täytyy pystyä tekemään se ilman tutkijan apua. Kyselytutkimuksessa tutkija kerää ja tarkastelee tietoa erilaisista asioista kuten ihmisten toiminnasta ja yhteiskunnan ilmiöistä lomakkeen avulla. Lomake voi olla paperinen tai sähköinen versio. Tässä tutkimuksessa käytin *Google Forms*-verkkokyselyä

apuna. Jaoin kyselyn *Facebookin Sisustus – ideoita ja kuvia* -ryhmässä, jossa on yli 145 000 jäsentä. Kysely oli avoinna 12.9-27.10.2024. Vastauksia tuli yhteensä 24 kappaletta. Vastausten pientä määrää voi selittää ainakin *Facebookin* algoritmien hallitsemattomuus ja ryhmiin tulevien julkaisujen suuri määrä. Kun julkaisuja tulee paljon, vanhimmat aina laskevat alaspäin ryhmässä ja jäävät huomaamatta helpommin. Tutkimusta varten tein sähköpostitilin, johon mahdolliset lisäkysymykset tutkimuksesta tai kyselystä oli mahdollista laittaa. (Korva, 2024; Vehkalahti, 2008, 11–13.)

Kyselyn tulosten analysointiin käytän kvantitatiivisista menetelmistä kuvailevaa tilastoanalyysia ja kvalitatiivisista menetelmistä teemoittelua. Teemoittelu soveltuu käytännön ongelman ratkaisemiseen ja sopii tästä syystä hyvin *Palamatto*- tutkimukseen. Kuvaavassa tilastoanalyysissa kerätyt tiedot kootaan yleensä taulukoiksi tai graafisiksi kuvioiksi. Tämä tapa tehostaa tulosten havainnollistamista. Graafinen esitys eli kuvaaja on taulukoita helpompi vaihtoehto. Kuvaaja on visuaalinen esitystapa ja se on nopeampi tapa nähdä tulosten jakautuminen. Kuvaajia on erilaisia ja tässä tutkimuksessa käytän pylväskuvaajaa. Pylväskuvaajat toimivat esimerkiksi värien kohdalla hyvin näyttämään väritoiveiden jakautumista. (Nummenmaa, 2014, 37–45; Eskola & Suoranta, 2008, 178.)

Kvalitatiivisista menetelmistä käytän aineiston analyysissa teemoittelua. Teemoittelussa aineistosta muodostetaan tutkimusongelman kannalta tärkeimmät teemat eli aihepiirit. Tämä auttaa toistuvuuden arviointia aineistossa. Onnistunut teemoittelu yhdistää teorian ja empiirisen tiedon vuorovaikutukselliseksi kokonaisuudeksi. Jatkotutkimusten ja kehittämisen kannalta tutkimustuloksista saattaa jäädä pois asioita, joita vastaaja ei välttämättä huomaa ajatella. Tutkijan mielestä ne voivat olla kuitenkin olennainen osa kehitystä ja tutkimuksen etenemistä. *Palamatto*-tutkimuksessa sellainen asia oli materiaalien ekologisuus. (Korva, 2024; Vilka, 2021, 154; Eskola & Suoranta, 2008, 174–175.)

Palamatto -tutkimuksessa maton valintaan vaikuttavat tekijät jakaantuvat kolmeen eri teemaan; visuaalisuus, käytettävyyteen liittyvät ominaisuudet sekä laatutekijät ja kuluttajan arvot. Kuluttajan toiveet lasten matolle jakaantuvat neljään eri teemaan; visuaalisuus, materiaalisuus, puhtaana pito ja siisteys sekä turvallisuus. (Korva, 2024.)

Analyysin antamien tulosten perusteella suunnittelen ja valmistan prototyypin tuftaamalla. Ensimmäistä mallia kehiteltävästä asiasta kutsutaan prototyypiksi. Sen avulla on mahdollista testata tuotteen toimivuutta. Mattopalojen valmistamisessa käytin apuna myös omia muistiinpanojani *Innovatiiviset tekstiilit ja muoti* -kurssilla syksyllä 2023 tekemästäni tekstiilitaideteoksesta. Kurssilla tein ensimmäisen prototyypin palamatosta. Hyödynsin kurssilla tekemiäni havaintoja toimivuudesta. Tutkimuksen avulla sain lisättyä mattopaloihin kuluttajien toiveita ja tarpeita. Taiteellisessa osiossa tein kolme mattopalaa kyselyn tulosten pohjalta. En testannut kiinnityssysteemiä, koska siitä minulla oli jo käsitys ensimmäisen prototyypin ansiosta. Teokset olivat esillä *Lapin yliopistolla Galleria Lyhdyssä Taide tuli leikkiin*-näyttelyssäni ajalla 18.3.-3.4.2025. (Korva, 2025, 2024, 2023; Digi- ja väestötietovirasto, 2019.)

1.4. *Aineisto, teoriatausta*

Palamatto-tutkimuksen primaariaineistona toimi verkkokysely. Kyselyyn tuli 24 vastausta. Kyselyssä oli avoimia kysymyksiä ja monivalinta- kysymyksiä, jotka kartoittivat materiaaleja, värejä, kuviointia, ominaisuuksia ja maton valintaan vaikuttavia asioita. Perehdyin *Palamatto*-tutkimusta varten nukkamattojen historiaan lisätäkseeni ymmärrystäni. Kävin läpi historiaa vanhimmasta tunnetusta nukkamatosta, tuftauksesta ja ryijyteknikaasta sekä käyttämäni tekniikan; tuftauksen nykypäivästä. Sekundaariaineistona hyödynsin tuftaus- ja ryijyteknikoihin liittyviä kirjoja sekä verkkolähteitä, muistiinpanot *Innovatiiviset tekstiilit ja muoti* -kurssilta ja mattovalmistajien verkkosivut. Tuftaukseen liittyvät tärkeimmät lähteet olivat *Johanna Lumilan Lumoavaa tuftausta (2021)*, *Andie*

Solarin Helppoa ja hauskaa tuftausta (2022), *Marinda Stewartin Easy, Elegant Punchneedle* (2013) ja *The Oxford companyn verkkosivut*. Tärkeimmät ryijyteokset olivat *Marjo Ahonen-Kolun et al. Ryijy! = The Finnish ryijy – rug* (2009), *Pirkko Sihvon Rakas ryijy: suomalaisten ryijyt* (2009), *Tuomas Sopasen ja Leena Willbergin Ryijy elää* (2008) ja *Annikki Toikka-Karvosen Ryijy* (1971). Vanhimman tunnetun nukkamaton historiasta tärkein lähde oli *The State Hermitage Museon verkkosivu*. Mattovalmistajien *Finarte* ja *VM carpet* verkkosivut olivat hyödylliset, koska niistä löytyi tietoa materiaaleista ja vastuullisuudesta mattojen näkökulmasta. Kestävään muotoiluun perehtymiseen käytin apuna *Mirja Niemelän* väitöskirjaa *Kestävää muotoilua mallintamassa: tulkitseva käsitetutkimus taideteollisen muotoilun näkökulmasta* (2010). (Finarte, 2025, 2024; The Oxford company, 2025; Korva 2024, 2023; The State Hermitage Museum, 2024, VM Carpet, 2024.)

Tutkimukseni viitekehyksenä on kestävä kehitys ja kestävä muotoilu. Merkittävässä roolissa kestävän kehityksen saralla on vuonna 1972 perustettu *Yhdistyneiden Kansakuntien* (YK) ympäristöohjelma *UN Environment Programme* (UNEP). Sen pyrkimyksenä on edistää kestävää kehitystä YK-järjestelmässä, toimia ympäristön puolestapuhujana sekä asettaa tavoitteita globaalisti ympäristöagendan kautta. Kestävä kehitys voidaan määritellä eri tavoin. Sen ydinajatus on turvata maailmanlaajuisesti, alueellisesti ja paikallisesti yhteiskunnallista muutosta, joka takaa hyvät elämisen mahdollisuudet sekä nykyisille että tuleville sukupolville. Vuonna 1987 *Gro Harlem Brundtland* sanoi, että kestävä kehitys on sitä, kun voidaan täyttää kyseisellä hetkellä olemassa olevat tarpeet poistamatta kuitenkaan samaa mahdollisuutta tulevaisuuden sukupolvilta. *Brundtland* on toiminut muun muassa Norjan pääministerinä, *YK:n ympäristö- ja kehityskomission* eli *Brundtlandin komission* puheenjohtajana ja *Maailman terveysjärjestön WHO:n* pääjohtajana. Ensimmäisiä kertoja kestävä kehitys, johon kestävä muotoilukin kuuluu, on noussut laajaan keskusteluun *Brundtlandin komission Yhteinen tulevaisuutemme-* raportin kautta vuonna 1987. Raportissa kestävää kehitystä käsiteltiin ekologisen, taloudellisen ja sosiaalisen näkökulman kautta. Nämä

näkökulmat vakiintuivat myöhemmin kestävän kehityksen tarkasteluun. Raportin julkistus ei kuitenkaan vienyt asiaa eteenpäin vuosikymmeniin vaan vasta vuonna 2013 YK:n jäsenmaat tekivät sopimuksen *Agenda 2030*-toimintaohjelmasta, johon kaikki maailman maat ovat sitoutuneet. Toimintaohjelman tavoitteena on äärimmäisen köyhyyden poistaminen ja hyvinvoinnin turvaaminen niin, että se on ympäristölle kestävä. Ohjelmassa on eriteltynä 17 tavoitetta, joista esimerkkinä on luonnon monimuotoisuuden häviämisen estäminen ja kestävän teollisuuden edistäminen. (Kokkonen & Júslen, 2025; Jarvie, 2025; Suomen YK-liitto, 2025; Ympäristöministeriö, 2025; Halonen, Korhonen-Kurki, Niemelä & Pietikäinen, 2022, 11–12; 17–18.)

Ismail Serageldinin määritelmä on toinen, mitä on käytetty kestävän kehityksen yhteydessä. *Ismail Serageldin* on toiminut muun muassa *Maailmanpankin* varapuheenjohtajana ja *Afrikan unionin* korkean tason bioteknologiapaneelin puheenjohtajana. Määritelmässä on yhteneväisyyksiä *Brundtlandin* määritelmään. *Serageldin* määritelmän mukaan meidän tulisi jättää yhtä suuri määrä tai jopa enemmän mahdollisuuksia tuleville sukupolville, kuin meillä itsellämme on ollut. Määritelmässä varallisuus voidaan mitata neljän eri pääomalajin mukaan. Inhimillinen, fyysinen, sosiaalinen ja luontopääoma. Inhimillisellä pääomalla tarkoitetaan esimerkiksi osaamista, tutkimusta ja kehitystä. Fyysiseen pääomaan lasketaan muuan muassa tuotanto ja rakennettu ympäristö. Sosiaalinen pääoma on esimerkiksi lainsäädäntö, sosiaaliset verkostot ja hallinto. Luontopääoma kattaa uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat. (International science council, 2024; Ympäristöministeriö, 2025.)

Kestävä muotoilu on monitahoinen asia ja sille ei löydy muotoilualalla tarkkaa määritelmää. Niemelän mukaan kestävä muotoilu voidaan tarkastella neljästä eri näkökulmasta; taloudellinen, ekologinen, kulttuurinen ja sosiaalinen. Alalla on erilaisia suuntauksia, joista esimerkkinä *kehdosta kehtoon* -muotoilu. *Kehdosta kehtoon (englanniksi cradle to cradle)* -malli tarkoittaa, että raaka-aine kiertää tuotteeksi ja käytön lopettamisen jälkeen se voidaan hyödyntää uudelleen

materiaalina. Tästä esimerkkinä biohajoava tuote, joka voidaan palauttaa ekologiseen järjestelmään ja sitä kautta uudelleen tuotteeksi. (Sustainability guide, 2025; Niemelä, 2010, 105–106.)

Palamatto -tutkimuksessa kestävä muotoilu on taloudellisesta ja ekologisesta näkökulmasta tapahtuvaa muotoilua. *Palamatto* -tutkimuksella on tarkoitus luoda konsepti, joka edistää kuluttajan mahdollisuuksia taloudellisempaan ja ekologisempaan maton käyttämiseen. Maton huoltokustannuksien pienentäminen ja sitä kautta ekologisempi kuluttaminen on konseptin tärkein tavoite. Myös maton visuaalinen muotoilu kuluttajaa miellyttäväksi, auttaa maton kestävyuden pidentämisessä ja sitä kautta ekologisessa kuluttamisessa.

Kestävä muotoilu on ajankohtainen aihe, koska sen avulla voidaan vähentää ympäristökuormaa. *Sitran* (Suomen itsenäisyyden rahasto) 2023 megatrendien mukaan luonnon kantokyky heikkenee koko ajan. Ilman monimuotoista luontoa, ei ole myöskään edellytyksiä saada raaka-aineita luonnosta ja tämän takia luontoa ei tulisikaan nähdä vain taloudellisena hyötynä. Toimet, millä monimuotoisuutta voidaan edistää ovat esimerkiksi kiertotalouden lisääminen, ylikuluttamisen lopettaminen ja vihreiden valintojen tekeminen liikenteessä ja ruokavaliossa. (Dufva & Rekola, 2023.)

Tällä hetkellä ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi on yritysten ja kuluttajien tehtävä isoja muutoksia. *Suomen tekstiili & muoti* on tehnyt *Hiilineutraali tekstiiliala 2035-sitoumuksen*, joka antaa mukana oleville yrityksille työkaluja ilmastonmuutoksen torjumiseen. Näitä työkaluja ovat esimerkiksi neuvonta, koulutukset ja yrityksen hiilijalanjälkilaskuri. Yritykset, jotka ovat mukana sitoumuksessa pyrkivät hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä. Jokainen yritys seuraa omaa hiilijalanjälkeään laskurin avulla, kehittää toimintaansa koulutuksien avulla vähäpäästöisempään suuntaan ja kompensoivat niitä päästöjä, joita eivät pysty teknisesti tai taloudellisesti poistamaan. Lisäksi

yrietykset sitoutuvat kehittämään myös arvoketjujaan globaalisti vähäpäästöisemmäksi. Arvoketjuilla tarkoitetaan tuotteen jalostumista raaka-aineesta valmiiksi tuotteeksi. Arvoketjujen jokainen yksittäinen vaihe vaikuttaa tuotteen arvoon. Näihin vaiheisiin lukeutuu esimerkiksi suunnittelu ja valmistus. (Gäddä, 2025; Suomen tekstiili & muoti, 2025; Tieteen termipankki, 2025b.)

2. Nukkamatto - paimenilta linnojen kautta yksityiskoteihin

2.1. Vanhin tunnettu nukkamatto

Vanhin tunnettu nukkamatto, *Pazyryk*-matto, on ajalta 500–400 eKr. Sen tarkkaa alkuperää ei tunneta, mutta se on löydetty Altain vuoristosta, *Bolshoy Ulagan*-joen laaksosta. Matto oli *Pazyrykin* suurimmassa hautakummussa. Pazyrykit olivat ratsastuspaimentolaisia 600–300 eKr. Hautakummut tunnetaan *tsaar*in *hautoina*, joista on löytynyt paljon erilaisista orgaanisista materiaaleista, kuten puu ja tekstiili, valmistettuja esineitä. Esineet ovat hyvin säilyneitä ikeroudan ansiosta. (The State Hermitage Museum, 2024; World Heritage site, 2024; Konstantinov, Slyusarenko, Mylnikov, Stepanova, & Vasilieva, 2022.)

Pazyryk-matossa on monipuolisesti kuviointia. Keskellä on ristinmuotoisia kuvioita, jotka muodostuvat lootuksen silmuista ja uloimpana reunoja kiertävät ratsastavat hahmot. Keskialuetta kiertävät peuran näköiset eläimet. Väreinä ovat olleet punainen, sininen ja keltainen. Ne ovat ajan saatossa haalistuneet. Kuva-aiheet viittaavat Persiaan, missä on käytetty taiteessa samoihin aikoihin samankaltaisia kuviointeja. Matto on mahdollisesti tuotettu Keski-Aasiassa, jonka kautta muinaiset altailaiset olivat yhteydessä Lähi-itään ja Iraniin. Se voi olla myös kopioitu alkuperäisestä persialaisesta matosta. Matto on kudottu museon mukaan turkkilaisella solmulla. Turkkilainen solmu tunnetaan myös nimellä *Ghiordes*-/ tai *Gördes*-solmu. Solmun nimi viittaa sen alkuperään Ghiordes-kaupunkiin Turkissa. Turkkilainen solmu on symmetrinen. Siinä kaksi tupsulankaa tulee yhteen kahden loimilangan välistä. Reedin mukaan on erikoista, että *Pazyryk*-matto on kudottu turkkilaisella solmulla, vaikka matto mielletään alkuperältään mahdollisesti persialaiseksi. Tämä voi selittyä sillä, että solmua käytetään myös Iranissa eli entisessä Persiassa. (Britannica, 2024; The state Hermitage museum, 2024; Flander, 2010; Reed, 1972, 18, 72.)

2.2. Tuftaus eli koukkuamismenetelmä

Tuftaus on englanniksi *punch needle*. Englanninkielinen nimi viittaa työvälineeseen, millä tuftausta tehdään. Tuftauksessa lankaa pistellään pohjakankaan läpi erikoisneulalla. Työ etenee yksi värialue kerrallaan. Kun työssä alkaa olemaan paljon lankatupsuja, kankaan reiät tiivistyvät ja niin sanotusti sitovat langat kankaaseen. Kangas, johon tuftaus tehdään, tulee olla huolellisesti pingotettuna kehykseen. Apuna voi käyttää kirjontakehystä, jossa on kaksi pyöreää puukehystä sisäkkäin. Kirjontakehyksessä kangas pingotetaan kehysten väliin ja ulompi rengas kiristyy ruuvien avulla ja pitää kankaan paikallaan. Tähän voi käyttää myös puukehystä, johon kangas kiinnitetään nitojalla. Mitä paksumpaa lankaa käyttää, sen nopeammin työ valmistuu. Karkea ja pörröinen lanka helpottaa aloittelijan työskentelyä, koska se ei luista kankaasta pois. Tuftaustekniikka soveltuu esimerkiksi seinätekstiileihin sekä koristetyynyihin. Langat eivät kiinnity kankaaseen kovin tiukasti, joten tekstiilit eivät kestä kovaa kulutusta ilman taustapuolelle laitettavaa liimaa. Tuftatut matot tehdään periaatteessa samalla tekniikalla, mutta apuna käytetään paineilmalaitetta neulan sijasta. Alun perin myös matot tehtiin käsin erikoisneulan avulla. Tästä menetelmästä käytettiin nimeä *mattokoukkutekniikka*. Tekniikassa lanka pistellään samalla tavalla kankaan läpi kuin tuftauksessa. (Aalto, 2024; Prym, 2024; Solar, 2022, 17; Esselström, 2021; Sopanen & Willberg, 2008, 56.)

Tuftattu matto muistuttaa ulkomuodoltaan ryijymattoa. Tuftaus on nopeaa verrattuna ryijyn tekemiseen. Ero tuftattuun tekstiiliin tulee siitä, että ryijyssä nukka sidotaan ryijysidoksilla ja tuftauksessa nukkaa ei sidota vaan pistellään pohjakankaan läpi erikoisneulan avulla. Nykyään usein näkee puhuttavan tuftatuista ryijyistä, vaikka ne ovat tekniikaltaan erilaisia. (Laitakari, 2025; Lumme Energia, 2024; Sopanen & Willberg, 2008, 14, 56.)

Tuftaus on vanha tekniikka, mutta sen alkuperää ei ihan täysin voida varmentaa, koska samanlainen tekniikka on ollut käytössä esimerkiksi Yhdysvalloissa, Japanissa ja Venäjällä. Japanissa tekniikka on tunnettu nimellä *bunka shishu*. Usein tämä puhutaan pelkästään *bunkasta*. *Bunka shishu* tarkoittaa suoraan suomennettuna *kulttuurin puolustamista*. Venäjällä tekniikka tunnetaan nimellä *igolochkoy*, joka tarkoittaa suomennettuna *pienen neulan kanssa*. Michiganin yliopiston tutkimusten mukaan tekniikkaa on käytetty jo 1400-luvulla Euroopassa kirkkotekstiilien ja -vaatteiden koristeluun. Samojen tutkimusten mukaan tuftausta ovat hyödyntäneet myös merimiehet mattojen tekoon. 1600-luvulla ranskalaiset nunnat ovat käyttäneet töissään tuftauksen kaltaista tekniikkaa. Välineinä ovat olleet hennot linnun luut. 1700-luvulla Venäjällä alettiin tekemään koristeluita esimerkiksi vaatteisiin ja ikoneihin. (Google, 2025; Lumila, 2021, 4; ABEA, 2014; Stewart, 2013, 2,4.)

1830-luvulla Yhdysvalloissa Mainessa mattoja alettiin tehdä koukkuamismenetelmällä. Työvälineenä oli tuftausneulaa edeltänyt koukkuneula. Tässä vaiheessa työskentely oli vielä hidasta ja eikä työn jälki ollut tasalaatuista. Ensimmäinen kaupallinen tuftausneula on tietävästi keksitty vuonna 1881. Sen patentoi *Ebenezer Ross* nimellä *Griffin*. Siitä alkaen markkinoilla on ollut runsaasti eri valmistajien neuloja. *Lumilan* mukaan *Griffin* on patentoitu vuonna 1886. Sen avulla työ nopeutui. Suomessakin kehitettiin neula, joka sai nimen *Näppärä*. Sitä kutsuttiin ryijyneulaksi ja markkinoitiin jämalankojen hyödyntämiseen soveltuvana. 1950–60-luvulla tuftauksen suosio hiipui hetkellisesti muiden käsityömuotojen lisääntyessä. Nykyään tuftaus on taas suosittua maailmanlaajuisesti. (The Oxford company, 2024; Lumila, 2021, 5–7; Stewart, 2013, 4.)

Matontekijä *Amy Oxford* kehitteli ja patentoi 1990-luvulla *Oxford punch needle*-tuftausneulan. Neula tuli markkinoille 1995. Keksinnön taustalla oli *Oxfordin* 13 vuoden ammattilaisuus mattojen tekijänä ja halu luoda täydellinen tuftausneula. Suunnittelussa apuna oli insinööri *Greg Fremstad*. Sen aikaiset neulat olivat

usein kynämallisia, mutta *Oxfordin* toiveena oli isompi muotoillumpi kahva. Kahvan tulisi olla kädelle ergonomisempi kuin kynämallisissa ja mahdollistaa rennompi ote työskennellessä. Lisäksi *Oxfordin* toiveena oli paras mahdollinen metallikärki, jotta neula liukuisi hyvin kankaan läpi ja näin sujuvoittaisi työskentelyä. Tämä neula on nykyisin yksi parhaimpia sen ominaisuuksien ja laadun vuoksi. (Oxford, 2024; Lumila, 2021, 7.)

Mattojen kutojat ovat käyttäneet useita eri materiaaleja sen mukaan, mitä on ollut kulloinkin saatavilla. 1400-luvulla merimiehet käyttivät mattojen tekoon säkkikankaita. 1800-luvulla viljelijäyhteisöissä käytettiin tuftaukseen säkkikankaita, vanhoja vaatteita ja rättejä. 1900-luvulla Suomessa myytiin ryijyneula *Näppärää*, jonka avulla voitiin hyödyntää jämälankoja, langanpätkiä sekä purkulankoja. Vaikka *Näppärää* myytiin ryijyneulana se muistuttaa ulkomuodoltaan juuri tuftaukseen käytettyä neulaa. (Sakkola-museo, 2025; The Oxford company, 2024; Lumila, 2021, 5–6.)

Kun ennen käytettiin materiaaleina, mitä oli tarjolla, niin nykyään materiaaleista löytyy paljon vaihtoehtoja. Kangaspohjaksi voi valita esimerkiksi villa-, pellava- puuvilla- tai juuttikankaan. Tärkeintä on, että kangas palautuu neulan piston jälkeen muotoonsa ja kangas ei ole liian harvaa. Jos kangas ei palaudu muotoonsa, lanka ei sitoudu siihen. Panamasidoksinen puuvillakangas ja 100-prosenttinen polyesteri ovat suosittuja pohjakankaita. Panamasidoksinen kangas tunnetaan nimellä *Monks Cloth*, joka on riittävän pehmeää, joustavaa ja kestäväää materiaalia tuftaukseen. Niissäkin on eroja kankaan tiheydessä, joten kaikki eivät sovi tuftaukseen. *Monks Cloth* palautuu hyvin ja osaan niistä on kudottu valkoisia apulankoja, joiden avulla se saadaan laitettua suorana kehukseen. Polyesteri on käsittelynkestonsa, palautuvuutensa ja joustavuutensa vuoksi suosittua. Kangas pitää huolitella reunoista ensin, että se ei lähde purkautumaan. Se on hyvin harvaa kangasta eli soveltuu töille, joissa tausta ei jää näkyviin. (Solar, 2022, 16–17; Lumila, 2021, 10–11.)

Langoissa on kankaiden tavoin valinnan varaa. Kangasmateriaali ja neulan paksuus vaikuttavat langan valintaan. Jos neula on liian iso käytetylle langalle, kankaaseen tulee liian iso reikä ja lanka ei kiinnity. Lankaa voi kokeilla tällaisessa tapauksessa kaksin- tai kolminkertaisena. Suoraan ei voi sanoa mikä lanka toimii parhaiten mihinkin kankaaseen. Kokeilemalla löytää parhaiten toimivat yhdistelmät. Liukkaat langat eivät kiinnity kankaaseen ja eivät siksi sovellu kovin hyvin tuftaamiseen. Karheat villalangat tai vastaavat ovat toimivimpia. Koristetöihin tai esimerkiksi tyynyihin käy tavalliset käsitöihin tarkoitetut langat. Matoille tulee valita sellaista lankaa, joka kestää kulutusta ja pesuja. Kokeellisempia materiaaleja ovat esimerkiksi kangassuikaleet tai muovipussit. (Solar, 2022, 18–19; Lumila, 2021, 12.)

Nykypäivänä puhekielessä tuftauksella tarkoitetaan käsin neulalla ja koneellisesti tuftauspyssyllä tehtyjä töitä, joten käytän tässä kappaleessa tuftaus-nimitystä kuvaamaan molempia tapoja, koska tekniikka niissä on sama; neulaa pistetään kankaan läpi. Alun perin se on ollut kuitenkin käsin neulalla tehtävää työtä kuten sen englanninkielinen nimikin kertoo; *punch needle* eli karkeasti suomennettuna rei'itysneula. (Aalto, 2024; Sopanen & Willberg, 2008, 56.)

Tuftauksesta on tullut viime vuosina suosittua ympäri maailmaa. Tekniikka on yksinkertainen ja helposti omaksuttavissa. Tekniikka mahdollistaa monenlaisten muotojen ja kuvioiden luomisen kankaalle. Tuftaustekniikkaa voi opiskella internetistä tai tuftauskursseilla, joita järjestävät muuan muassa *Taitokeskukset*. Aloittamiseen tarvitset erikoisneulan, kangasta ja lankaa. Tarvittavien välineiden määrä on pieni ja neuloja löytyy käsityöliikkeistä. Saatavilla on myös tuftauspakkauksia, joista löytyy malli ja kaikki siihen tarvittavat materiaalit. Tekniikka on ryijyyn verrattuna nopeaa, joka osaltaan varmasti houkuttelee harrastajia. Työn tulos alkaa näkymään lyhyessä ajassa. Tuftaustyötä on myös helppo purkaa tarvittaessa tai korjata työn jälkeä myöhemmin tehtävillä lisäpistoilla. Tekniikan helppous, nopeus ja hankintojen vähäinen määrä selittävät tuftauksen suosiota. Käsin tehtävät pienet tuftaustyöt ovat myös

helppo kuljettaa mukana. (Lumme Energia, 2024; Esselström, 2021; Tolvanen, 2021.)

Tällä hetkellä Suomessa työskentelee taiteilijoita, jotka tekevät tuftattuja teoksia. He myyvät teoksiaan ja voit ostaa joko valmiin tai kustomoidun teoksen taiteilijalta. He jatkavat ryijyn tapaisten seinätekstiilien ja mattojen pitkää perinnettä. Tunnetuimpiin heistä tällä hetkellä lukeutuu *Joonas Salo*. Hän on Helsingissä asuva tuftaustaiteilija, joka on aikaisemmin työskennellyt lehtikuvaajana. Hän sai idean tuftaamiseen *Youtubesta*, jossa oli nähnyt tuftausaiheisia videoita. *Salo* opetteli tuftauksen hankittuaan laitteen ja saatuaan isänsä tekemään hänelle tuftauskehikon. Nykyään hän tekee täysipäiväisesti seinätekstiilejä ja mattoja asiakkaille. (Salo, 2025; Vallinkoski, 2023.)

Tuftattuja mattoja valmistetaan myös teollisesti. Tästä esimerkkinä on *Kasthall*-niminen yritys Ruotsissa. Se on perustettu vuonna 1889 ja toimii Kinnan kaupungissa, Ruotsissa. Kaikki matot valmistetaan Kinnan tehtaalla. Yrityksessä mattoja tehdään tuftaamalla sähköisellä tuftauspyssyllä käsin sekä tuftausrobotin avulla. Matot tehdään tilauksesta, joka on ekologisesta näkökulmasta hyvä asia. Tämän avulla vältetään ylituotantoa ja luonnonvaroja menee vain tarpeellinen määrä. (Kasthall, 2025; Morby, 2022.)

2.3. Ryijyn historiaa

Kielitoimiston sanakirja määrittelee ryijyn nukalliseksi kudonnaiseksi, jota käytetään seinävaatteena. Sanan alkuperä tulee muinaisskandinaavisista sanoista *ru* tai *ry*, jotka ovat tarkoittaneet karkeaa ja takkuista. Ryijy tehdään kangaspuissa ja se koostuu loimista, kuteista ja nukkatupsuista. Nukkatupsut solmitaan loimilankoihin. Ryijysolmujen tekotapoja on monia, mutta yleisin on samanlainen kuin itämaisissä matoissa. Tätä voidaan kutsua *smyrnasolmuksi* sen alkuperän Smyrnan kaupungin matonkudontakeskuksen mukaan.

Suomessa kuitenkin usein puhutaan ryijysolmusta, kun tarkoitetaan tätä solmua. Smyrna on Attikan (Ateena) murretta ja tarkoittaa Izmiriä. Kaupunki tunnetaan nykyään nimellä Izmir ja se sijaitsee Turkissa Izmirinlahdella. *Pazyryk*-maton yhteydessä mainittu ghiordes-solmu on samanlainen kuin *smyrnasolmu*. Tämän voi päätellä tarkastelemalla kuvia ryijysolmusta ja *ghiordes*-solmusta. Solmut ovat tekotavaltaan identtiset ja siksi jatkossa käytän nimitystä ryijysolmu. Solmujen samanlaisuus voi selittyä sillä, että ne ovat peräisin Turkissa alle 200 kilometrin päässä toisistaan olevista kaupungeista. (Google Maps, 2024; Kotimaisten kielten keskus, 2024; Republic of Türkiye ministry of culture and tourism, 2024; Ahonen-Kolu, Kava, Manninen, Polus, Sihvo, Svinhufvud, Vesanto, & Willberg, 2009, 9; Sopanen & Willberg, 2008, 13–14, 56; Toikka-Karvonen, 1971, 11–12.)

Käsittelen ryijyn historiaa tarkastelemalla sitä sen käyttökohteiden ja kuviointien kautta ymmärtääkseni nukkamaton taustoja ja kehitystä nykyiselleen. Ryijymaton kautta voidaan tarkastella suomalaisessa näkökulmassa nukkamattojen käyttöä, koska ryijymatot ovat ulkonäöltään samankaltaisia tuftattujen mattojen kanssa. Tuftaus tuli Suomeen 1900-luvun alkupuolella, mutta siitä ei löydy suomalaisesta käytöstä kirjoitettua historiaa. Tuftausta käytettiin Suomessa alun perin seinätekstiileihin, ei niinkään mattoihin. (Sopanen & Willberg, 56.)

Ryijyjä on kudottu jo mahdollisesti viikinkiajalla, 700–800-luvuilla. Ryijyn alkuperäinen käyttökohte on ollut veneryijynä ja makuupeitteenä. Ryijy on muuntautunut sängynpeitteen kautta morsiusryijyksi, seinätekstiiliksi ja matoksi. Ryijyjä on käytetty myös reessä lämmittämässä, penkkiryijynä ja keinutuolissa. Ryijy on toiminut myös maksuvälineenä. Ensin ryijyjä kudottiin pystykangaspuissa, mikä oli haasteellista. Kuteen pujottelu tapahtui käsin ylhäältä alaspäin ja tiivistettiin lastamaisella tai haarukkamaisella työvälineellä. Tekstiilejä oli vaikea kutoa ryhdikkäiksi. Keskiajalla, 1300-luvun paikkeilla vaakakangaspuut levisivät Skandinaviaan. Ensin niitä saivat käyttöönsä linnojen

sekä luostarien kankurituvat ja kaupunkien ammattikutojat. Myöhemmin niitä pääsivät käyttämään laajemmin eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvat. Vaakakangaspuiden ansiosta kutominen helpottui ja tekstiileiden laatu parani. (Sihvo, 2009, 21; Sopanen & Willberg, 2008, 14–18, 28, 42, 47, 61, 63.)

Ryijyjen käyttö makuupeitteinä Suomen linnoissa on alkanut ainakin jo 1400-luvulla. 1420 *Vadstenan luostarissa* järjestyssäännöt määräisivät, että nunnien sänkyihin oli laitettava vuodeolkien peitoksi matto, talja tai kangas. Peitteenä toimivat esimerkiksi ryijyt. *Kustaa Vaasan* vaikutus ryijyjen käytön leviämiseen on tärkeä, koska hän perusti kuninkaankartanoita. *Kustaa Vaasan* määräämien tilikirjojen avulla ryijyjen käyttöä voidaan seurata 1600-luvulle asti. Näissä tilikirjoissa näkyvät ryijyjen käyttö kuninkaan linnoissa ja kartanoissa. Suomalaisia ryijyjä alettiin kutomaan varsinaisesti vasta 1500-luvulla, kun *Kustaa Vaasa* teki uudistuksia. Linnoihin ja kuninkaankartanoihin perustettiin työtupia, joissa tehtiin kruunulle ryijyjä. Kuningas tehosti nimenomaan suomalaisten ryijyjen kudontaa ja kehitti niiden tuotantoa. Tästä voidaan päätellä niissä olleen jonkin piirteen, jota muissa ei ollut. Linnojen tuotanto ei lopulta riittänyt ja ryijyjä alettiin kutoa myös lähialueilla. Taitoa sekä perinteitä ryijyjen kudontaan löytyi tämän perusteella myös muilta kuin linnan kankureilta. 1600-luvulla kehittyi sänkyryijy, jossa oli nukka molemmin puolin. Tästä alkoi uusi vaihe ryijyjen historiassa ja kutomisen taito alkoi levitä läntiseen Suomeen. 1700-luvun loppupuolella ryijyteknikka saavutti Keski-Suomen. (Ahonen-Kolu et al., 2009, 10; Sihvo, 2009, 15–16; Sopanen & Willberg, 2008, 6, 14–18.)

Ryijymattoa ei tule sekoittaa karvalankamattoon, joka voisi nimen puolesta viitata nukkamattotyypin mattoon. Karvalankamatot, toiselta nimeltään takkumatot, olivat käsinkehrätyistä karvalangoista tehtyjä tasapintaisia mattoja. Näitä mattoja alettiin kutomaan 1800–1900-lukujen taitteessa. *Toini-Inkeri Kaukosen* mukaan vasta 1950-luvulla alettiin kutomaan ryijymattoja. Kuitenkin kirjassa *Ryijy*, *Annikki Toikka-Karvonen* kertoo ryijyn käytöstä mattona ja kuinka ryijyn uudet käyttötavat yleistyivät 1900-luvun vaihteessa. Tämän mukaan siis jo

vuosisadan alussa käyttö mattona alkoi yleistyä. 1960-luvun alussa *Timo Sarpanevan* suunnittelemia ryijymattoja myytiin *Villayhtymän* toimesta. Matot olivat käsin solmittuja, mutta apuna käytettiin konepuita. *Ab Finnrya Oy* valmisti samoihin aikoihin ryijymattoja koneellisesti muuan muassa *Ritva Puotilan* ja *Marjatta Metsovaaran* mallien mukaan. *Palamaton* esikuva, *Marjatta Metsovaaran Simpukka* -palaryijy oli yksi *Finnryan* tunnetuimpia malleja. Ryijymattoja pystyttiin yhdistelemään kokolattiamaton kaltaiseksi. Ryijyjen hinnat alkoivat nousta, koska materiaalit ja työn hinta kallistuivat. 1960-luvun loppupuolella kudontaa siirrettiin Portugaliin tuotantokustannusten takia. 1970-luvun vaihteessa ryijyjen suosio alkoi laskemaan. (Ahonen-Kolu et al., 2009, 14; Pietarinen, 2009, 48–49; Kaukonen, 1998, 81, 86; Toikka-Karvonen, 1971, 299.)

Nykyisin ryijyn loimilangan materiaaleina käytetään pellavaa, hampua tai puuvillaa. Varhaisissa ryijyissä loimilangat saattoivat olla myös villaa tai muuta karvaa. Esimerkiksi 1500-luvulla käytettiin villaa. Kuninkaankartanoissa villaa tarvittiin paljon ja sen määrään ja laatuun pyrittiin vaikuttamaan englantilaisella lammasrodulla, jolla oli erityisen pitkä karva. 1800-luvulla ulkomailta tuli Suomeen puuvilla, joka oli kirkkaamman valkoista kuin lampaanvilla. Väreissä tuli myös uutuuksia kuten indigonsininen 1700-luvun lopulla ja 1800-luvulla kokenilli, joka on kirkkaan punainen. 1960-luvulla markkinoille tuli *dralon-ryijy*, joka oli pölyämätön ja jolla oli hyvä valon ja pesun kesto. (Ahonen-Kolu et al., 2009, 14; Sihvo, 2009, 16; Sopanen & Willberg, 2008, 14,35.)

Ryijyissä on käytetty erilaisia koristekuvioiteja. Varhaisessa vaiheessa koristelu oli geometrinen. Kuvioissa oli ruutuja ja raitoja sekä niitä yhdisteltynä. Ryijyt jakautuivat linnoissa herrasväen ja palvelusväen peitteisiin. Käyttöryijyt olivat pitkään yksivärisiä, koska niitä käytettiin nukkapuoli alaspäin sen aikaisissa kylmissä ja kosteissa oloissa. Herrasväen ryijyt sen sijaan olivat koristeellisia; päällispuoli kuviollinen ja pohja värikäs. Kuvioiteja tehtiin sidoksilla ja lisäkoristelua saatiin pujottamalla lankoja kuteiden väleihin. Yksilöidyissä

ryijyissä saattoi olla koruommeltuna esimerkiksi henkilön oma vaakuna. (Sopanne & Willberg, 2008, 16–21.)

1600-luvun ryijyissä, joissa nukka oli molemmilla puolilla, oli toinen puoli värikäs ja kuviollinen. Kuviointien inspiraationa olivat merkkkausliinat ja eurooppalaiset mallikirjot. Tämä muoti tuli Tukholmasta. 1700-luvulla varakkaissa suomalaiskodeissa alkoi olla itämaisia mattoja ulkomaankaupan myötä. 1830-luvun puolella mattoihin alettiin tekemään usein turkkilaisista matoista tuttuja useita reunusraitoja kuvioden kera. Reunusraitaan merkattiin omistaja ja vuosi, joka oli ainoa asia, mistä voitiin päätellä kudontasuunta. Keskiosa oli usein yksivärinen. Maton kuvioinnit olivat omistajamerkintää ja vuotta lukuun ottamatta symmetriset. 1800-luvun lopulla kuvioinneissa alkoi näkymään karjalaisia ornamentteja. (Ahonen-Kolu et al., 2009, 10; Sopanen & Willberg, 2008, 38, 195.)

1920-luvulla *Suomen Käsityön ystävät* loivat mallikokoelman vanhojen ryijyjen pohjalta. Malleja pyrittiin tekemään mahdollisimman tarkasti esikuvien mukaan. Jotain muutoksia tehtiin, esimerkiksi ryijyn kokoa saatettiin pienentää. Malleista suosituimmat olivat kukka-aiheet 1700-luvulta sekä elämänpuu- ja tulppaaniaiheet. Nämä aiheet pystyivät kilpailemaan suosittujen itämaisten mattojen kanssa. Ryijymallien suunnittelijat hyödynsivät malliarkistoa. (Sopanen & Willberg, 2008, 38, 47–48.)

1900-lukua tarkastelen kahden tunnetun ryijyn kautta, koska näitä on käytetty mattoryijyinä. Ensimmäisenä tarkastelen *Akseli Gallen-Kallelan* suunnittelemaa *Liekki-ryijyä* (1899). *Gallen-Kallela* kiinnostui ryijyistä 1880-luvun alkupuolella. Hän keräsi niitä Satakunnasta, josta oli kotoisin sekä maalausmatkoiltaan Keski-Suomesta. Ulkomaalaisia vanhoja ryijyjä hän sai ostettua pääkaupungista torilta. Hänen kokoelmassaan oli enimmillään kolmisenkymmentä ryijyä. *Gallen-Kallelan* pääasiallinen käyttötarkoitus ryijyille oli koristeena ateljeessaan.

Hänellä oli mukana pari ryijyä Pariisissa opiskellessaan ja toista niistä hän käytti usein sen ajan maalauksissaan. Vuonna 1892 maalatussa taulussa *Mary ompelee*, on kaksi ryijyä, joista toinen on aseteltu matoksi lattialle. *Gallen-Kallela* muiden aikansa taiteilijoiden tavoin käytti ryijyä ateljeensa sisustuksessa ja lattialla mattona. Kansan keskuudessa ryijyn käyttö mattona oli harvinaista ja ainoastaan morsiusryijyä käytettiin lattialla morsiusparin jalkojen alla. Mahdollisesti säätyläiskodeissa on ollut joitain ryijyjä mattona, joissa kuviointi on jäljitelty ulkomaalaisista malleista. (Sopanen & Willberg, 2008, 83; Toikka-Karvonen, 1971, 296–297, 300–301.)

Liekki-ryijy on tunnetuimpia suomalaisia ryijyjä. *Liekki*-ryijy on penkkiryijy, mutta sitä on käytetty myös lattiaryijynä. Ryijy suunniteltiin alun perin Pariisin maailmannäyttelyyn vuonna 1900. Siellä sitä käytettiin ty pistettynä versiona lattialla takan edessä. *Gallen-Kallela* itse olisi sijoittanut siihen karhunaljan. Hän oli kuitenkin suunnitellut sinne isoa koko lattian peittävää sammaleenvihreää ryijymattoa, jossa olisi ollut kuusenhavuornamentti, mutta tämä suunnitelma ei toteutunut. (Ahonen-Kolu et al., 2009, 10–11; Sopanen & Willberg, 2008, 76; Toikka-Karvonen, 2008, 300–301.)

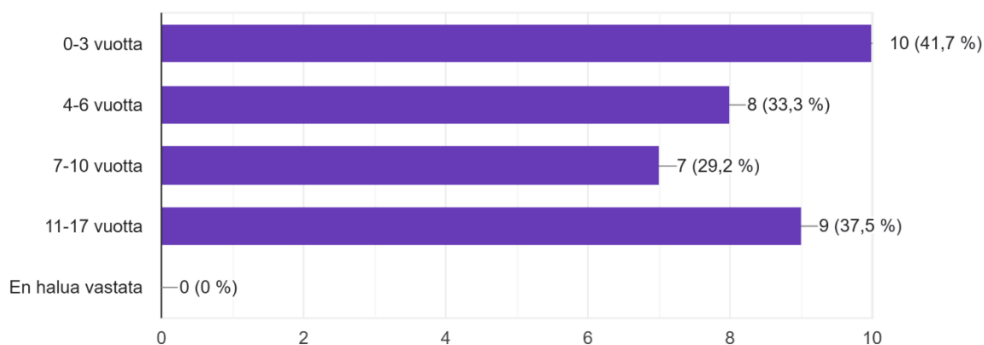
Toinen tunnettu mattoryijy on *Uhra Simberg-Ehrströmin Metsä*-ryijy. Taiteilijaa on kuvailtu värin mestariksi hänen erityisen värien tajunsa vuoksi. Tämä voi olla peritty ominaisuus isältään, taidemaalari *Hugo Simbergiltä*. Hän värjäsi kouluaikoinaan jo omat lankansa, koska valmiit langat eivät miellyttäneet häntä. *Metsä*-ryijyä on pidetty suomalaisen valööriryijyn esikuvana. Se on tehty *Montrealin maailmannäyttelyyn* vuonna 1967, missä aiheet olivat suomalainen teollisuus ja osaaminen sekä Suomen luonto. Metsä ja sen värit olivat tärkeitä *Simberg-Ehrströmille* ja se on aistittavissa useista hänen teoksistaan. Tästä syystä hän valikoitui ryijyn tekijäksi *Timo Sarpanevan* toimesta. Ryijy on valtava; 400 cm x 900 cm. Nykyinen sijoituspaikka on *Helsingin kaupungintalo*. (Ahonen-Kolu et al., 2009, 49–54; Toikka-Karvonen, 1971, 367–378.)

3. Kyselyn vastaajien taustatiedot

Palamatto- tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kuluttajien toiveita lasten matoille ja mitkä asiat vaikuttavat maton valintaan. Tutkimusaihe perustuu omiin kokemuksiini lasten matoista niin varhaiskasvattajan työssä kuin lapsiperheellisenä. Empiiristen kokemuksieni mukaan lasten matot ovat alltiita tahroille ja pienen tahran takia maton pesu on aikaa vievää ja mahdollisesti kallista, jos pesettää pesulassa. Näiden lisäksi maton poisvieminen tilasta vaikuttaa tilan akustiikkaan, kodikkuuteen ja lämmöneristävyyteen. Ratkaisuna tähän ideoin *Palamattoa*, joka koostuisi irrotettavista paloista. Kyselyn avulla saisin tietoa, millaisia tarpeita maton käytölle on ja millaisia toiveita sen ulkonäöllisiin asioihin kuluttajalla on. *Palamatolla* voitaisiin helpottaa pesua ja säästää sekä rahaa että luontoa. Tein tutkimukseni kyselytutkimuksena *Google Forms*-alustalla. Kysely oli avoinna 12.syyskuuta - 27.lokakuuta 2024 välisen ajan *Facebookin* sisustusryhmässä ja minun omalla tililläni, josta sitä pystyi jakamaan. Vastauksia sain yhteensä 24 kappaletta. Vastaaajista 21 vastasi kyselyyn yksin, kaksi puolison ja kaksi lapsen/lasten kanssa. (Korva, 2024.)

Perheen lasten ikä. Voit valita useamman vaihtoehdon.

24 vastausta

Taulukko 1. Perheen lasten ikä. (Korva, 2024.)

Kyselyssä kartoitin perheiden lasten ikäjakaumaa, koska lasten iällä on suuri merkitys maton käytön kannalta. Perheiden lasten ikäjakauma oli tasainen välillä 0–17 vuotta. Ikäjakaumat määrittelin lasten eri vaiheiden mukaan ja tässä käyn ne läpi sen mukaan, mitkä asiat voivat vaikuttaa maton käyttöön. (Korva, 2024.)

Ikäryhmä 0–3 vuotta jakautuu karkeasti kahteen ikävaiheeseen; vauvaikeä 0–1 vuotta ja taaperoikeä 1–3 vuotta. Molemmissa ikävaiheissa lapset viettävät paljon aikaa lattialla harjoittelemassa motorisia taitoja ja leikkimässä. Alle vuoden ikäinen lapsi opettelee taitojaan ensin makuuasennossa. Kun lapsi oppii kääntymään lattialla vatsalleen, kehitys etenee ryömimisen kautta konttaukseseen ja siitä kohti seisoma-asentoa. Lähestyttäessään vuoden ikää lapsi liikkuu enemmän ja tutkii ympäristöään omien motoristen taitojen avulla. Lapsi oppii kävelemään yleensä 1,5 vuoden ikään mennessä. Taaperoiässä lapsen motoriset taidot karttuvat ja mukaan tulevat usein kiipeily ja juoksu. 2-vuotiaana motorinen kehitys on nopeaa. Lasten kehityksessä kuitenkin erot voivat olla suuria ja motoriseen taitavuuteen vaikuttaa myös persoonallisuuspiirteet - toista lasta voidaan joutua houkuttelemaan enemmän kokeilemaan uusia asioita. Tässä kohtaa mattojen osalta liukumisen estäminen on ajankohtaista. Lasten kehitys on yksilöllistä ja siksi kodin ratkaisutkin tule mukauttaa sopivaksi lapselle. Taaperoiässä leikkeihin tulee monipuolisuutta ja toisten lasten seura alkaa kiinnostamaan. Taitoa toisen huomioimiseen ei kuitenkaan vielä ole, mikä voi näkyä leikeissä. Tämän ikävaiheen lopulla alkaa usein hygieniaosaaminen kehittyä ja vaipat voidaan jättää pois. Tämä voi hetkellisesti lisätä eritevahinkojen määrää ja näin ollen vaikuttaa mattojen puhtaanapitoon. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2025; Korhonen, 2021.)

Leikki-ikäinen eli 3–6-vuotias on jo omatoiminen ja utelias leikeissään. Lapsen toiminnassa on nähtävissä rohkeutta, mutta välillä siinä voi aiheutua vaaratilanteita. Leikki-ikäisenä leikit ovat monipuolisia ja lapsi oppii paljon motorisia asioita. Rooli- ja mielikuvitusleikit, kuten kauppa- tai kotileikit koetaan mieleisiksi. Lapsi tykkää myös erilaisista majanrakennus- leikeistä ja

seikkailuradoista. Näitä voidaan rakentaa omaan huoneeseen ja tällöin matto voi tukea kuvioinnillaan lapsen mielikuvitusta. Tässä ikävaiheessa lapsi oppii tekemään yhtä aikaa perustaitoja vaativia asioita, kuten juoksemaan ja heittämään palloa. Lapsi oppii myös hyppimään ja seisomaan yhdellä jalalla. Lapsen lähestyessä kouluikää, liikkeet ovat jo sulavia ja esimerkiksi tanssiminen ja jumppaaminen voivat ovat mielekästä tekemistä. Tässä ikävaiheessa motoriset taidot kehittyvät valtavasti ja lapsi haluaa käyttää taitojaan eri tavoin. Näiden pohjalta tarkasteltuna myös tässä ikävaiheessa lasten huoneen maton on pysyttävä paikallaan turvallisuuden takia. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2025; Korva 2024; Korhonen, 2021.)

Alakoululaisten, eli 6–11-vuotiaiden, ikäryhmässä näkyvät lasten kiinnostuskohteiden ja taitojen eroavaisuudet. Toinen lapsi on liikkuvainen ja pitää vauhdikkaasta tekemisestä, kuten vaikka trampoliinilla hyppimisestä, kiipeilystä tai pyörällä ajamisesta. Toinen taas nauttii enemmän rauhallisesta puuhasta, kuten piirtämisestä, askartelusta tai kirjojen lukemisesta. Lapsen kasvaessa voi ilmetä lievää kömpelyyttä, kun keho muuttuu eikä lapsi hahmota kehonsa rajoja. 7–9-vuotiaana lapsi voi olla uhkarohkea, koska hän ei osaa ajatella, että itselle voisi sattua jotain. Esimurrosiässä, 9–12 vuosien välillä, riippuen lapsesta, voi hän olla levoton liikehtijä ja keskittymiskyky herpaantua helposti. Lapsi voi törmäillä, heilutella jalkojaan, keikkua tuolilla tai pudottaa tavaroita helpommin. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2025; Korhonen, 2021.)

Nuorten eli 11–17-vuotiaiden ikäryhmässä tapahtuu paljon muutoksia kehossa ja mielessä. Nämä muutokset ovat osa murrosikää, joka alkaa yksilöllisesti. Murrosiässä pituuskasvussa tulee usein iso pyrähdys ja se voi aiheuttaa oman kehon hallitsemisessa haasteita. Nuorten vapaa-ajan käytössä on paljon eroja. Toinen voi olla erittäin kiinnostunut tietokonepeleistä, kun toinen pitää liikunnallisista harrastuksista. Todennäköisesti viimeistään tässä vaiheessa nuori haluaa vaikuttaa oman huoneen sisustukseen ja vapaa-ajan käyttötavat

voivat vaikuttaa siihen. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2025; Korhonen, 2021.)

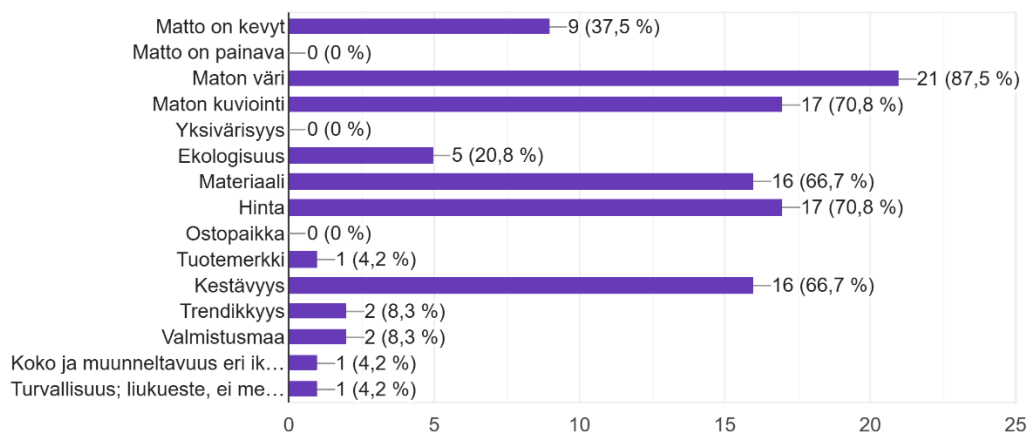
Kyselyssä kartoitin vastanneiden perheiden lasten määrää. Vastaajista 91,7 prosenttia kertoi perheessään olevan 1–2 lasta. 8,3 prosentissa vastanneiden perheistä oli 3–4 lasta. *Tilastokeskuksen* mukaan 31.12.2023 Suomessa oli 550 183 kappaletta lapsiperheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Näistä 458 637 kappaletta eli 83,36 prosenttia on perheitä, joissa on 1–2 lasta. Perheitä, joissa lapsia on kolme, oli 66165 eli 12,03 prosenttia. Neljän lapsen perheitä ei ollut eriteltynä, vaan mukana oli kaikki neljän lapsen ja sitä suuremmat perheet. Vastaajista oli suurempi osa 1–2 lapsen perheitä kuin tilastojen mukaan Suomessa on. Kuitenkin vastaajien perherakenne on samalla tavalla jakautunut kuin Suomen lapsiperheiden rakenteet; 1–2-lapsisia perheitä on paljon enemmän kuin sitä isompia perheitä. (Korva, 2024; Tilastokeskus, 2023.)

4. Maton valintaan vaikuttavat tekijät

Kyselyssä kartoitin lasten mattojen valintaan vaikuttavia tekijöitä. Ensimmäiset vaihtoehdot liittyivät maton painoon. Sitten oli vaihtoehtoja maton visuaalisuuteen liittyen mikä oli tärkeää taiteellisen osion kannalta. Lisäksi vaihtoehdoissa oli kestävän muotoilun kannalta tärkeitä asioita kuten ekologisuus, valmistusmaa ja kestävyys. Viimeisessä vaihtoehdossa *muu* oli mahdollisuus vastata avoimella vastauksella. Siihen tuli kaksi vastausta. Vastaajat pystyivät valitsemaan niin monta vaihtoehtoa kuin halusivat. (Korva, 2024.)

2. Millaiset asiat vaikuttavat lastenhuoneen maton valintaan? Voit valita useamman vaihtoehdon.

24 vastausta

Taulukko 2. Millaiset asiat vaikuttavat lastenhuoneen maton valintaan. (Korva, 2024.)

4.1. Visuaalisuus

Maton värillä oli vaikutusta maton valintaan 21 vastaajan mielestä. Kolme vastaajaa vastasi, ettei se vaikuta valintaan. Väreistä erikseen kysyttäessä neljä suosituinta olivat keltainen (13 vastausta), valkoinen (12 vastausta), beige (11

vastausta) ja vihreä (11 vastausta). Maton kuvioinnilla oli vaikutusta maton valintaan 17 vastaajan mielestä. Kysyttäessä erikseen kuvioista vastaukset jakautuivat seuraavasti: abstrakteja kuvioita halusi 14 vastaajaa, esittäviä kuvia 12 vastaajaa ja ei kuvioita ollenkaan 5 vastaajaa. Trendikkyys oli vain 2 vastaajalle valintaperuste. Suurin osa ei pitänyt sitä vaikuttavana tekijänä. (Korva, 2024.)

4.2. Käytettävyyteen liittyvät ominaisuudet

Materiaalilla oli vaikutusta maton valintaan 16 vastaajan osalta. Materiaaleista kysyttäessä erikseen vastaukset jakaantuivat kolmen materiaalin kesken. Puuvilla oli suosituin 16 vastaajalla. Villa ja kierrätetty PET saivat molemmat 4 ääntä. (Korva, 2024.)

3. Mikä materiaali olisi paras lastenhuoneen mattoon? Valitse vain yksi vaihtoehto. Luonnonkuitu = Materiaalit ovat suoraan saatavissa luonnosta. Mu...teriaaliopas/ ja <https://vm-carpet.fi/materiaalit/>
24 vastausta

Taulukko 3. Mikä materiaali mattoon on paras vaihtoehto. (Korva, 2024.)

Vaihtoehtoina olivat villa, puuvilla, viskoosi, juutti, kierrätetty PET ja paperinaru. Materiaalit oli valittu kyselyyn vaihtoehtoiksi mattovalmistajien materiaalioppaiden pohjalta. Kyselyssä oli lyhyesti avattu jokaisen materiaalin ominaisuuksia nimenomaan matoissa. Tämä myös puolsi mattovalmistajien sivujen käyttöä taustatietona. (Korva, 2024.)

Villa on luonnostaan paloturvallista, koska sitä on vaikea saada syttymään ja se sammuu itsekseen. Sen puhtaana pito on helppoa säännöllisellä imuroinnilla, koska villan rasvan ansiosta se hylkii likaa. Villa on myös lämmin materiaali, koska sen kiharaiset kuidut sitovat ilmaa sisäänsä ja näin eristävät lämpöä. Näiden lisäksi villa toimii hyvin akustoivana materiaalina. (Finarte, 2024; VM Carpet, 2025.)

Puuvilla on kulutusta ja pesua kestävä sekä märkänäkin luja. Puuvilla materiaalina on helppo puhdistaa ja huoltaa ja tällä tavoin saada se kestävä pitkästi. Puuvilla on hengittävä, harvoin allergisoiva eikä se nyppyyntä tai sähköisty. Huonona puolena on se, että se ei villan tavoin ole likaahylkivä tai eristä yhtä hyvin lämpöä. Lapsiperheet ja lemmikin omistajat suosivat *Finarten* mukaan puuvillaa materiaalina. (Finarte, 2024; VM Carpet, 2025.)

Kolmas ääniä kerännyt oli kierrätetty PET. Se on lyhenne polyeteenitereftalaateista. Sitä käytetään muovipulloissa ja voidaan hyödyntää kierrätyksessä esimerkiksi mattomateriaalina. Erittäin lujaa kulutuksen kestoa vaativissa kohteissa tämä materiaali on toimiva. Materiaali on kevyttä, pehmeä tuntumaltaan ja kestää uv-säteilyä. Sitä on helppo hoitaa. Materiaali kestää vettä ja voidaan käyttää kosteissa tiloissa tai ulkona. Materiaalilla ei ole lämmöneristysominaisuuksia. (Finarte, 2024; Salpakierto, 2025; Korva, 2024.)

Muista vaihtoehtoina olleista materiaaleista viskoosi, juutti ja paperinaru eivät saaneet yhtään ääntä. Viskoosi on tekokuitu, jonka pinta on silkkimäisen kiiltävä. Viskoosin ominaisuudet ovat puuvillan kaltaiset. Se on puuvillaa edullisempi materiaali. Viskoosi voidaan pestä hellävaraisesti. Viskoosille voidaan tehdä palonsuojakäsittely, jolloin se soveltuu julkisiin tiloihin. (Korva, 2024; Räisänen, 2017, 92–94.)

Juutti on kovaa kulutusta kestävä materiaali ja sen pinta pysyy siistin näköisenä, koska se ei ole tasainen väritykseltään. Puhtaana pito onnistuu imuroimalla. Se on ympäristöystävällinen materiaali viljelynsä ja nopeakasvuisuutensa takia. Sen viljelyssä ei tarvitse käyttää lähes ollenkaan lannoitteita tai kasvinsuojeluaineita. (Finarte, 2024.)

Paperinaru on luonnonmateriaali, koska se valmistetaan puusta. Siihen käytetään kuusesta ja männystä saatavia kuituja, jotka tekevät siitä kestävä. Paperinarun hyviin ominaisuuksiin kuuluvat hygieenisuus ja sopivuus allergikoille, koska se ei kerää pölyä tai likaa. Paperinaru on vanha puuvillan korvike toisen maailmansodan ajalta. Uudelleen sen käyttö alkoi 1980-luvulla, kun se oli ollut pois käytöstä muutamia kymmeniä vuosia. (VM Carpet, 2025.)

Materiaalien lisäksi käytettävyyteen liittyviä valintaperusteita olivat keveys ja kestävyys. Vastaajista 9 valitsi keveyden ostoperusteeksi. Kuitenkin kysyttäessä puhtaana pidon kannalta toivottavia ominaisuuksia, 13 valitsi keveyden. Näin ollen mattoa ostaessa keveydestä voidaan tinkiä osassa tapauksista, mutta se olisi etu maton puhtaana pidossa. Kestävyyden valitsi 16 vastaajaa eli 66,7 prosenttia vastaajista. Kokemuksia matoista kysyttäessä, kestävyys tulee esille muutamissa vastauksissa. Vastauksissa sanotaan mattojen haalistuneen, alkaneen purkautua reunoista tai menneen muuten huonoon kuntoon. Sanalliset vastaukset kohdassa *muu* oli kaksi vastausta. Toinen vastaaja sanoi valintaperusteena olevan myös koon ja maton muunneltavuuden huoneisiin ja eri ikävuosiin. Matto tulisi olla myös käännettävä, että sitä voisi pitää kumminkin päin. Toisessa vastauksessa valintaperusteena oli turvallisuus. Matossa tulisi olla liukueste, ettei mene herkästi rullalle eikä kukaan kompastu siihen. (Korva, 2024.)

4.3. Laatutekijät ja kuluttajan arvot

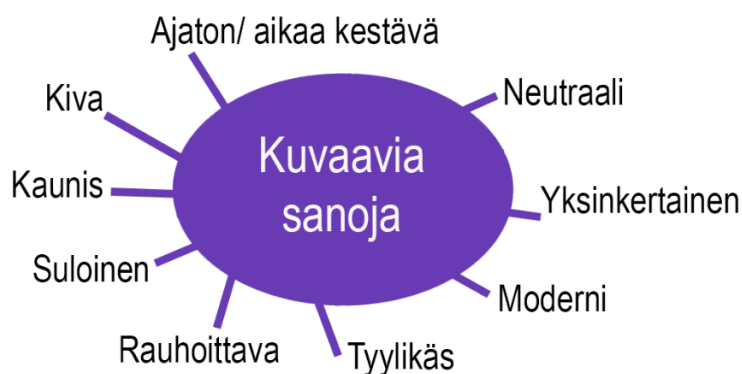
Laatutekijöistä ja kuluttajan arvoista vastauksia saivat ekologisuus (5 vastausta), kestävyys (16 vastausta), valmistusmaa (2 vastausta), tuotemerkki (1 vastaus) ja hinta (17 vastausta). Kestävyys on yksi laatutekijä mikä vaikuttaa valintaan. Hinta on myös iso tekijä valintaperusteessa, joka voi liittyä sekä laatuun että arvoihin. Tässä ei eritelty hintaa sen tarkemmin eli onko maton oltava halpa, kallis vai jotain siltä väliltä. Ekologisuus on viidesosalle valintaperuste. Valmistusmaa ja tuotemerkki eivät vaikuta juurikaan maton valintaan. (Korva, 2024.)

5. Kuluttajan toiveet lasten matolle

Kartoitin kyselyssä kuluttajien toiveita lasten matoille erilaisten kysymysten avulla. Kysymykset selvittivät esimerkiksi toiveita materiaaleista, väreistä, kuvioista ja muodoista. Jaoin vastaukset neljään eri teemaan; visuaalisuus, materiaalisuus, puhtaana pito ja siisteys sekä turvallisuus. (Korva, 2024.)

5.1. Visuaalisuus

Vastaajien toiveissa matto olisi visuaalisesti lapselle mieluisa (esimerkiksi lapsen lempiväri), huomiota herättävä ja kotoisa. Kuvituksen ja värien tulisi olla leikkisiä ja tukea mielikuvitusta. Maton tulisi kutsua ja innostaa leikkimään. Maton tulisi sopia lastenhuoneeseen sekä kodin sisustukseen. Kokemusten mukaan maton tulisi sopia monenlaiseen sisustukseen. Mattoa on vaihdettu, kun se on haalistunut, lapsi on kasvanut tai sisustus muuttunut. Maton tulisi myös miellyttää vanhempia. Unelmamattoa kuvailtiin erilaisilla adjektiiveilla, jotka näkyvät alla olevassa kaaviosta. (Korva, 2024.)

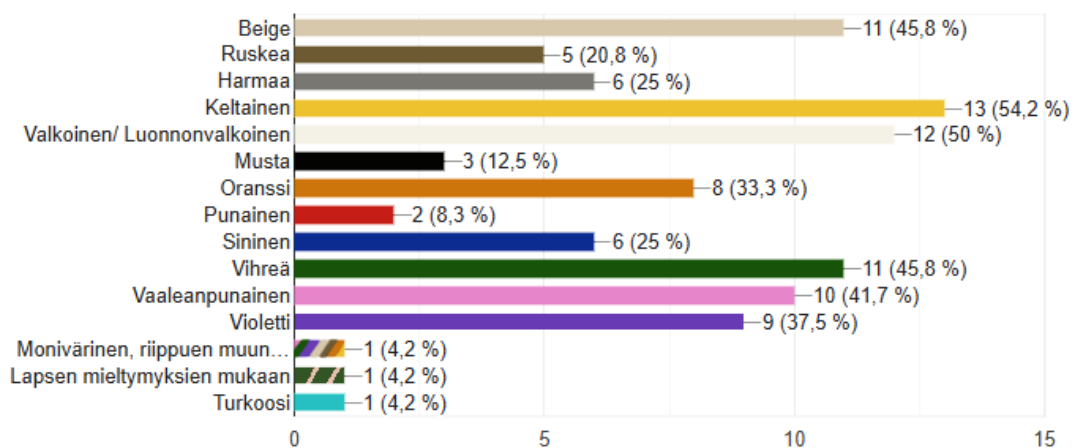
Taulukko 4. Mattoa kuvaavia sanoja. (Korva, 2024.)

Kysymys monivärinen -yksivärinen on liian rajoittava. Saa olla monivärinen, kunhan ei ole räikeä. Ehkä mieluiten monokromaattinen. Semmoinen, että lapsi tykkää siitä ja että se on rauhoittava värimaailmaltaan, koska lapsi leikkii ja nukkuu samassa huoneessa. (yksi kyselyvastaajista) (Korva, 2024.)

Väritoiveista suosituimmat olivat keltainen, valkoinen/ luonnonvalkoinen, beige, vihreä ja vaaleanpunainen. Vastaajista 91,7 prosenttia valitsi monivärisen maton ja 8,3 prosenttia yksivärisen. Maton värisävyiksi toivottiin avoimissa vastauksissa luonnon läheisiä, vihreitä ja kirkkaita sävyjä. Värien kohdalla oli hajontaa. Osa toivoi värikkyyttä, kun osan mielestä matto ei saa olla räikeä. Yhden vastaajan itsekudotussa matossa oli kirkkaat värit ja ne miellyttivät vastaajaa. (Korva, 2024.)

4. Mitä värejä haluat lastenhuoneen matossa olevan? Voit valita useamman vaihtoehdon.

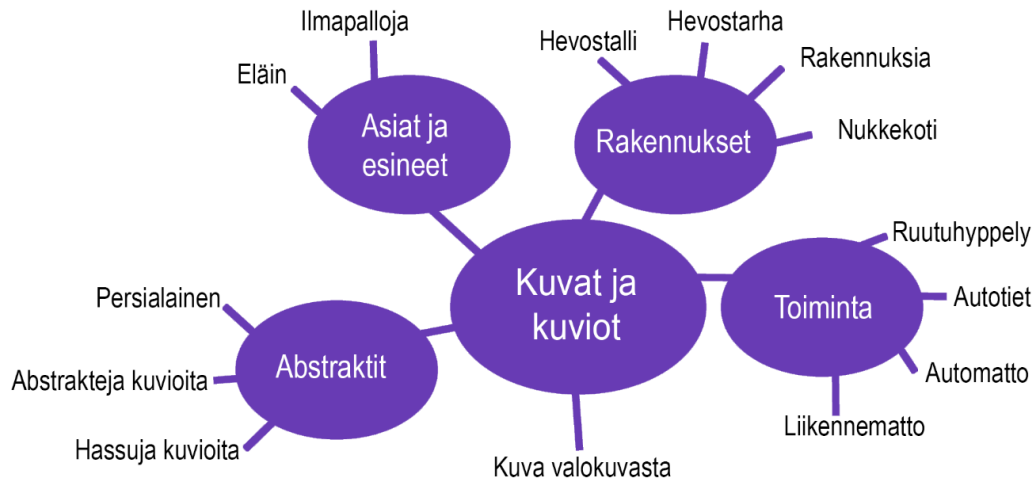
24 vastausta

Taulukko 5. Mitä värejä halutaan lastenhuoneen matossa olevan. (Korva, 2024.)

Konkreettisia toiveita kuvista ja kuvioista oli paljon. Vastaajista 58,3 prosenttia valitsi abstraktit kuviot, 50 prosenttia valitsi esittävät kuvat ja 20,8 prosenttia ei

halunnut mitään kuvioita mattoon. Abstrakteja kuvioita toivottiin, koska ne koettiin antavan mielikuvitukselle tilaa. (Korva, 2024.)

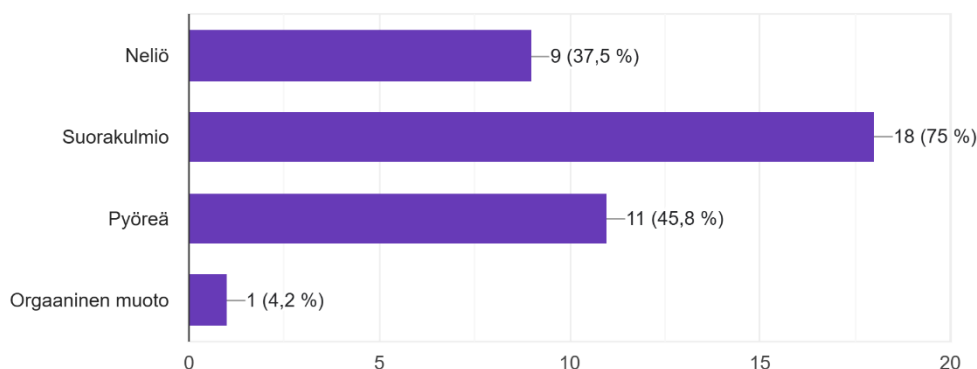
Taulukko 6. Toiveita maton kuvista ja kuvioista. (Korva, 2024.)

Kokemuksissa liikennematon ulkonäkö jakoi mielipiteitä; Osan mielestä sen ulkonäkö on hieno ja osan mielestä se ei luo kodikkuutta. Yksi koki, että persialainen villamatto oli lasten kanssa paras. Persialaismatossa on voimakas kuviointi. Yksi sanoo, että vaikea löytää lapsensa ikäluokalle mattoja, joissa olisi ikäiselle sopivia kuvioita ja värejä. Toinen sanoo, että sopivaa kuviointia on vaikea löytää sopivaan hintaan. (Korva, 2024.)

Suorakaiteen muotoinen matto oli suosituin valinta 18 äänellä. Avoimen vastauksen kohdalla oli orgaaninen muoto vastattuna. (Korva, 2024.)

7. Millainen lastenhuoneen maton muoto olisi hyvä? Voit valita useamman vaihtoehdon.

24 vastausta

Taulukko 7. Millainen maton muoto on hyvä. (Korva, 2024.)

5.2. Materiaalisuus

Materiaalin taktiillisista ominaisuuksista vastauksissa toistuivat lämpimyyys ja pehmeys. Materiaalin tulisi olla miellyttävä iholla. Hyvällä leikkimatolla on hyvä istua. Karvalankamatto on koettu ihanan pehmeäksi. Yhden vastaajan lapsi pitää pehmeistä matoista. Sileä matto on koettu kovaksi leikeissä. Matto ei saisi sähköistyä. (Korva, 2024.)

Unelmien lastenhuoneen matto on, sellainen missä olisi kiva köllötellä, pelata pelejä ja leikkiä legoilla. (yksi kyselyvastaajista) (Korva, 2024.)

Maton ominaisuuksista mainittiin paksu, jämäkkä ja tiivis. Materiaaleista suosituin oli puuvilla. Matto tulisi olla kestävä, etteivät langat lähde purkautumaan. Vastaajilla oli kokemuksia huonosti kestävästä matoista, jotka lähtevät sivusta purkautumaan. Yhden vastaajan kokemuksen mukaan liikennematto on ollut kestävä ja toisella vastaajalla 30 vuotta ollut villamatto on vasta nyt alkanut purkautumaan reunakanttauksesta. Yksi on kokenut

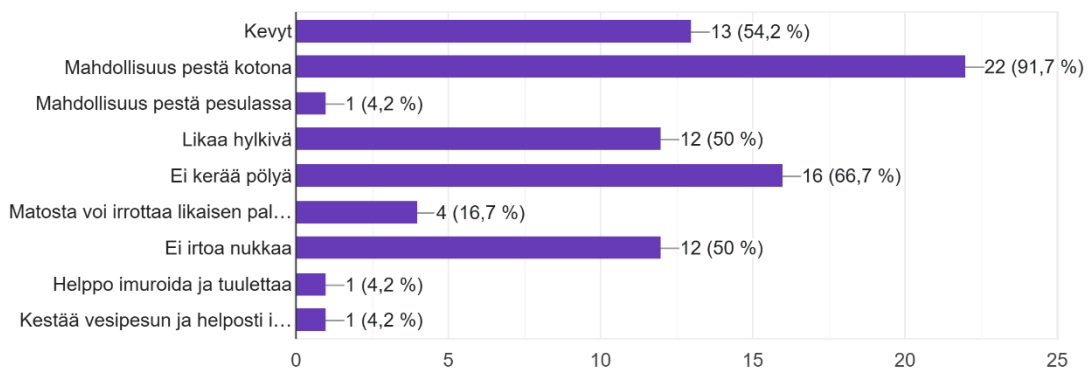
itsekudotun puuvillaisen maton parhaaksi. Maton koosta toiveena oli lapselle sopivan kokoinen, mutta riittävän iso, että lelut pysyvät siinä. Osa vastaajista koki matalanukkaisen ja tasaisen maton hyväksi leikkimatoksi, koska lelut (esimerkiksi *Legot*) pysyvät siinä pystyssä. Yhdessä vastauksessa sanottiin karvalankamattoihin uppoavan pienet tavarat, mutta pehmeiden takia ovat ihania. Yhden vastaajan kokemuksen mukaan nukkamatot ovat huonoja lasten mattoja. Liikennematto koettiin hyväksi yhden vastaajan mukaan, vain jos leikkii autoilla. (Korva, 2024.)

5.3. Puhtaana pito ja siisteys

Maton ominaisuuksista puhtaana pidon kannalta tärkeintä oli mahdollisuus pestä kotona. Sen koki 22 vastaajaa 24 tärkeäksi. Vain yksi vastaaja toivoi mahdollisuutta pestä pesulassa. Seuraavaksi tärkeimpiä ominaisuuksia olivat keveys sekä likaahylkivyyys ja matto ei saisi kerätä pölyä ja irrottaa nukkaa. Neljä toivoi, että matosta voisi irrottaa likaisen palan pesuun. (Korva, 2024.)

8. Mitä ominaisuuksia toivoisit lastenhuoneen matolta puhtaana pidon kannalta? Voit valita useamman vaihtoehdon.

24 vastausta

Taulukko 8. Mitä ominaisuuksia matolta toivotaan puhtaana pidon kannalta. (Korva, 2024.)

Puhtaanapidon kannalta monessa vastauksessa toivottiin helppohoitoisuutta. Haluttiin, että matto on helposti puhtaana pidettävä eikä pölise. Materiaaleista toivottiin, että on helppo siivota ja suosituin vaihtoehto oli puuvilla, joka on helppo pestä. Vastaajilla oli kokemusta helposti likaantuvista ja huonosti puhdistettavista matoista. Sileät matot koetaan yhdessä vastauksessa puhtaana pidon kannalta helpoiksi. Monessa vastauksessa toistuu helppo imuroitavuus, myös robotti-imurilla. Esimerkiksi liikennematosta ja persialaisesta villamatosta oli hyviä kokemuksia imuroitavuudesta. Yksi vastaaja pohti, että siivous onnistuu useimmiten helpommin, kun matto pysyy hyvin paikallaan ja lapsella on helppo imuroida se itselläkin. Eräs vastaaja koki vanhan räsymaton olevan hyvä, koska se on helppo puistella eikä kerää roskaa. (Korva, 2024.)

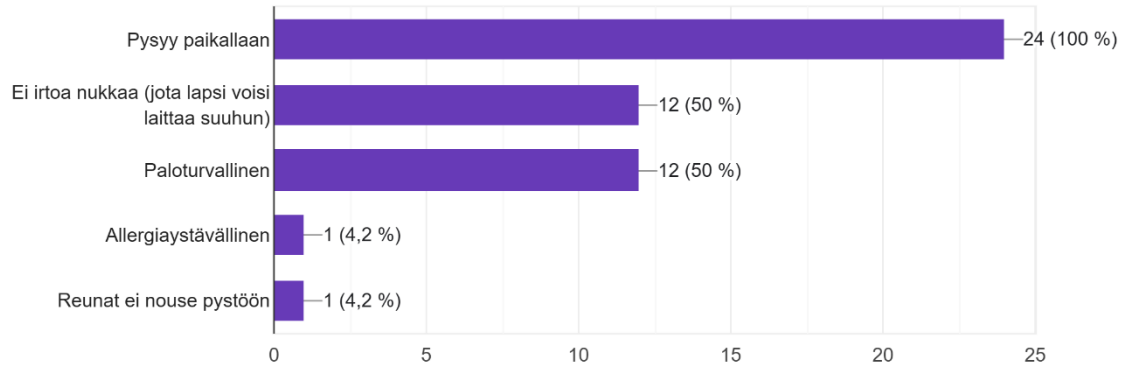
Maton tulisi olla usean vastauksen mukaan helposti pestävä ja yhden vastaajan mukaan myös nimenomaan vesipestävä. Matto tulisi olla myös helposti kuivuva. Matto ei saisi olla liian herkkä ja tulisi kestää likaantumista esimerkiksi askartelussa. Erään vastaajan mukaan 30 vuotta vanha villamatto on *kuin unelma*. Ainoa huono puoli siinä on, kun vastaaja oli mennyt pesemään villamattoa, oli se ollut märkänä painava. Persialaismaton omistaja oli toivonut helpompaa pesumahdollisuutta esimerkiksi eritevahingon sattuessa lapselle. Vastaajilla oli kokemuksia hyvistä likaahylkivistä matoista. Osa koki sileät matot hyviksi, kun niihin ei taru mikään kiinni. (Korva, 2024.)

5.4. Turvallisuus

Turvallisuuden osalta kaikki vastaajat toivoivat maton pysyvän paikoillaan. Maton tulisi olla iso, koska vastaajista osa koki pienen ja liian kevyen maton menevän helpommin ryttyyn. Toinen ratkaisu vastaajilta oli liukueste pohjassa. Hyvä leikkimatto pysyy *vauhdikkaassakin menossa* paikallaan eikä siihen kukaan kompastu. Paikallaan pysyvä matto helpottaa myös pelituolien liikuttelua. Vastaajien kokemusten pohjalta useat matot ovat liukkaita ja luistavat alta, kun esimerkiksi lapsi juoksee huoneeseen. (Korva, 2024.)

9. Mitä ominaisuuksia haluaisit lastenhuoneen matolta turvallisuuden kannalta? Voit valita useamman vaihtoehdon.

24 vastausta

Taulukko 9. Mitä ominaisuuksia matolta toivotaan turvallisuuden kannalta. (Korva, 2024.)

Materiaaliturvallisuudelta puolet vastaajista toivoi paloturvallisuutta ja ettei matosta irtoaisi nukkaa. Avoimissa vastauksissa toivottiin, ettei matto ole muovipohjainen. Matosta ei saisi irrota mikromuoveja eikä kemikaaleja. Hyvä leikkimatto ei ärsytä paljasta ihoa. Tämä voi selittää puuvillan suosion mattomateriaalina; se on luonnonkuitu eikä ärsytä ihoa. (Suomen muoti ja tekstiili, 2025; Korva, 2024.)

6. Teosten esittely

Tutkimuksen taiteellista osaa varten tein kolme teosta kyselytulosten pohjalta. Kyselystä valitsin teoksiin kuvioaiheita, teemoja ja värejä. Teosten suunnittelussa käytin taiteilijan vapautta ja valitsin itseäni eniten inspiroineet aiheet. Uusien teosten lisäksi hyödynsin aikaisemmin *Innovatiiviset tekstiilit ja muoti* -kurssilla tekemääni prototyyppiä *palamatosta*. (Korva, 2024, 2023.)

Kaikki teokset on tehty tuftaamalla tuftauspyssyllä ja muutamia yksityiskohtia käsin neulalla tuftaamalla. Prototyypin pala on noin 30 cm x 30 cm. *Palamatto* - tutkimuksen tuloksista tehty kolme teosta ovat kaikki noin 50 x 50 cm. Teoksissa käytetyt langat ovat 100-prosenttista villaa. Villa on paloturvallista ja likaa hylkivää ja siksi hyvä valinta mattoon. Villalangat olivat *Dropsin Karismaa* ja *Limaa* sekä lasten pieneksi menneistä villasukista purettua lankaa. *Dropsin* lanka valikoitui sen toimivuuden takia. Olin käyttänyt samaa *Dropsin Karisma*-lankaa prototyypin tekemiseen ja se toimi tuftauslaitteessa hyvin. Se on riittävän paksua ja liikkuu laitteessa hyvin. Toinen *Dropsin* lanka; *Lima*, valikoitui värin perusteella, koska *Karisma*-sarjasta ei löytynyt tarvittavaa väriä leppäkertun punaiseksi. Lankojen lisäksi teoksiin on käytetty tuftauskangasta, maitoliimaa ja huopaa. (Finarte, 2025; Korva, 2024, 2023.)

6.1. Liian vähän jäätä leikkimiseen

Ensimmäiseen teokseen (kuva 2) kyselyvastauksista valikoitui eläinaihe. Mietin, mikä eläin voisi sopia teokseen ja päädyin ilmastonmuutoksen kautta jääkarhuun. Ilmastonmuutos on jääkarhun suurin yksittäinen uhka. Niiden määrä voi pienentyä vuoteen 2055 mennessä jopa 30 prosenttia jääpeitteen vähenemisen takia. Jääkarhun ravintoa ovat hylkeet ja jääkarhu hyödyntää jäälauttoja niiden luokse pääsyyn. Jos jäätä ei ole vuosittain viiden kuukauden

ajan, joutuu jääkarhu paastoamaan tavallista pidempään, joka puolestaan voi johtaa näkiintymiseen ja lisääntymisen heikentymiseen. Ilmastonmuutos aiheena liittyy myös kestävään kehitykseen ja sillä tavoin on tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen mukainen aihe. Ilmastonmuutos on itselle mielenkiintoinen aihe ja olen siihen liittyen käynyt opintoja yliopistossa. Omalla mielenkiinnolla oli myös vaikutusta aiheen valintaan. (Korva, 2024; IUCN, 2015.)

Kuva 2. *Liian vähän jäätä leikkimiseen*, 2025. Kuvaaja Tanja Korva

Kyselyvastauksissa oli erilaisia mattoa kuvaavia sanoja. Näistä kuvaavista vastauksista teokseen sopivat rauhoittava, suloinen sekä huomiota herättävä. Pörröinen, hieman pentumainen käsin tuftattu jääkarhu on suloinen. Vieressä oleva kulmikas jäävuori ja jääkarhun lepopaikkana oleva jäälautta luovat kontrastin pehmeälle jääkarhulle. Huomion herättäminen niin ilmastonmuutoksen kuin eläinten suojelun näkökulmasta ovat teoksen tarkoitus. Taustalla on toive siitä, että jääkarhusta tehdään riittävän suloinen, että lapselle iskostuu ajatuksiin mielikuva suojelun arvoisesta eläimestä. Jääkarhu on tietysti peto, mutta lapsi kokisi jo pienenä sen olevan, jotain sellaista, minkä toivoo säilyvän. (Korva, 2024.)

Väritoiveista valitsin sinisen eri sävyt ja valkoisen. Sininen koetaan rauhoittavana värinä. Kyselyvastauksissa valkoinen oli toiseksi toivotuin väri. Sitä toivoi vastaajista yli puolet. Sinistä toivoi 25 prosenttia vastaajista. Kyselyssä vastaajat pystyivät valitsemaan monta eri vaihtoehtoa. (Korva, 2024; Rihlma, 1990, 70.)

6.2. *Kiveltä kivelle*

Kyselyn vastauksissa toivottiin ruutuhyppy-mattoa. Kun hakee *Googlen* hakukoneella hakusanoilla *ruutuhyppy matto*, saa tulokseksi hyvin identtisellä tavalla toteutettuja mattoja. Lähestyin ajatusta hieman eri tavalla kuin useimmissa lasten matoissa. En halunnut toistaa mielikuvituksettomasti tätä konseptia ja lähdin siksi miettimään ideaa oman lapsuuden kautta. Omassa lapsuudessani tykkäsin hypellä kiveltä kivelle esimerkiksi rannalla. Se oli hauskaa ja samalla hieman jännittävää, koska jos hyppäsit ohi tai liukastuit, kengät kastuivat. Halusin tuoda tämän oman lapsuusmuiston teokseen (kuva 3), jolloin se voidaan nähdä aktiivisuuteen houkuttelevana mattona, mutta samalla esteettisesti kauniina. Lasten liikkumista tulisi tukea ja pienilläkin asioilla voidaan vaikuttaa suurempaan kokonaisuuteen. Lasten ja nuorten (7–15-vuotiaiden) liikuntakäyttäytymistä Suomessa tutkivan *LIITU*-tutkimuksen mukaan vuonna

2022 vain 36 prosenttia saavutti liikuntasuosituksen mukaisen liikkumismäärän. Se oli laskenut kaksi prosenttia vuodesta 2018. Matolla ei tietenkään ratkaista liikkumattomuusongelmaa, mutta sillä voidaan innostaa arjen aktiivisuuden lisäämiseen. (Korva, 2024; Kokko & Martin, 2023.)

Kuva 3. *Kiveltä kivelle*, 2025. Kuvaaja Tanja Korva

Vastausten kuvaavista sanoista teokseen sopivat rauhoittava, suloinen, kaunis ja leikkisä. Teoksessa olevat kukat ja leppäkerttu luovat suloisuutta. Kukat ja harmoninen värimaailma ovat kauniita. Leikkisyys näkyy teoksen mielikuvitusta tukevilla elementeillä. Kivet ja lammikko innostavat hyppimään ”kastelematta”

varpaita. Matolla voi myös leikkiä monenlaisilla figuureilla kuten vaikka hevosilla tai nukeilla. Kun mattoon yhdistetään useampi pala, saadaan luotua kiva metsäinen maailma kaikenlaisille mielikuvitusleikeille. Toiveiden mukaisesti teos siis kutsuu ja innostaa leikkimään. (Korva, 2024.)

Väreistä toivottiin avoimissa vastauksissa vihreän sävyjä. Vihreän osuus värivalinta-kysymyksessä oli 45,8 prosenttia. Vihreän sävyt mielletään rauhoittaviksi. Vihreän rinnalle poimin vastauksista yksityiskohtiin eri värejä, joita oli toivottu. Näistä vastauksissa eniten toistuivat vaaleanpunainen ja violetti. Vaaleanpunaista toivoi 41,7 prosenttia vastaajista ja violettiä 37,5 prosenttia. Näillä väreillä sain teoksen tummaan värimaailmaan tuotua kirkkautta. Teos olisi ilman näitä ollut liian tasavärinen ja mahdollisesti jäänyt hieman tunkkaiseksi. Nyt värimaailma on tasapainoinen. (Korva, 2024; Rihlana, 1990, 70.)

6.3. *Leikkiin tie vie*

Automatto on klassinen lastenhuoneen matto. Automattoa toivottiin monessa vastauksessa. Kun hakee *Googlen* hakukoneella sanalla *automatto*, saa tulokseksi paljon räikeitä mattoja, jotka ovat täynnä värikylläisiä kirkkaita värejä. Pienempi osa on mustavalkoisia tai pastellisempia, nykyaikaisempia automattoja. Hakukoneesta löydetty matot ovat usein hyvin samankaltaisia. Monet automatot kuvastavat kaupunkimiljöötä. Matoissa on paljon tapahtumaa; teitä, taloja, parkkipaikkoja, suojateitä, liikennemerkkejä, puita ja pensaita. Ajattelin uudistaa värimaailmaa ja esteettistä mielikuvaa automatosta. Halusin mattoon tasapainoisemman värimaailman ja pehmeämpää ilmettä. Teoksen (kuva 4) talot ja niiden ikkunat eivät ole teräväkulmaisia sekä osa ikkunoista on pyöreitä. Samoin puut ovat täysin pyöreitä. Nämä asiat pehmentävät maisemaa. Halusin lisäksi visuaalisesti rauhallisemman ja vähemmän ärsykeitä sisältävän maton, joten matossa on tyhjää taustaa perinteisiä automattoja enemmän ja teoksessa olevat asiat pääsevät paremmin esille. (Korva, 2024.)

Kuva 4. *Leikkiin tie vie*, 2025. Kuvaaja Tanja Korva

Kuvaavista sanoista tähän sopii tyylikäs, leikkisä, suloinen, kaunis ja huomiota herättävä. Matto kutsuu ja innostaa leikkimään ja tukee mielikuvitusta toiveiden mukaisesti. Mattoa voi käyttää perinteisenä autoleikkimattona, mutta siihen voi rakentaa monenlaisia leikkejä esimerkiksi nukeilla ja figuureilla. (Korva, 2024.)

Väritoiveiden suosituin oli keltainen. Keltainen väri koetaan silmiinpistävänä ja iloa tuottavana sopivassa määrin käytettynä. Sitä toivoi 54,2 prosenttia. Päätin tehdä tämän keltaisella pohjalla ja se ohjasi muiden värien valintaa. Tässä teoksessa on beigeä, joka oli kolmanneksi toivotuin väri 45,8 prosentilla. Lisäksi

avoimissa vastauksissa oli toiveena kirkkaat värit ja tässä ne ovat. Sukupuolikulttuuriin liittyviä kuvioita ja värejä toivottiin sekoiteltavan, jota tässä teoksessa pyrin toteuttamaan. Ajatuksena oli yhdistää yleensä maskuliinisena pidetyt autoleikit ja feminiinisenä pidetyt värit. (Korva, 2024; Rihlana, 1990, 69.)

7. Tulokset ja pohdinta

Ensimmäinen tutkimuskysymys on *Mitkä asiat vaikuttavat lasten maton valintaan kuluttajan näkökulmasta?* Tämän kysymyksen oli tarkoitus kartoittaa, mitkä asiat kuluttajalla ensisijaisesti vaikuttavat lasten maton valintaan. Vastausten perusteella suurimmalla osalla vastaajista maton valintaan vaikuttavat väri, kuviointi, materiaali, kestävyys ja hinta. Materiaaleista suosituin oli puuvilla. Vastaajista 37,5 prosentilla maton keveys vaikutti valintaan. Ekologisuus oli 20,8 prosentille vastaajista tärkeää. Tuotemerkkiä, trendikkyyttä ja valmistusmaata ei koettu tärkeiksi suurimmassa osassa vastauksia. Nämä vaihtoehdot saivat vastauksia 4,2–8,3 prosenttia. Kukaan ei valinnut ostoperusteeksi yksivärisyyttä, ostopaikkaa eikä sitä, että matto on painava. Vastausten perusteella valittu matto olisi puuvillainen, kestävä matto, jonka hinta olisi kuluttajalle sopiva. Lisäksi värien ja kuviointien tulee miellyttää. (Korva, 2024.)

Vertailuna *Palamatto* -tutkimuksen tuloksissa käytän *Aliisa Tuomaisen* opinnäytetyön tuloksia. Maton ostoon vaikuttavista tekijöistä kumpikin tutkimus antaa tulokseksi materiaalin, muotoilun, pitkäikäisyyden/ kestävyuden ja hinnan. Maton muotoilun osalta tärkeinä pidettiin värejä ja kuvioita. Nämä asiat vaikuttavat sisustukseen, viihtyisyyteen sekä tilan tunnelmaan ja ovat sitä kautta tärkeä osa maton valintaa. Jos matto ei miellytä silmää tai sovi kuluttajan mielestä sisustukseen, matto todennäköisesti menee nopeammin vaihtoon, mikä ei ole taloudellisesti eikä ekologisesti ole järkevää. (Korva, 2024; Tuomainen, 2021, 11–15.)

Tuomaisen tutkimuksen tuloksien ja *Palamatto*- tutkimuksen tuloksien suosituin materiaali oli puuvilla. *Tuomaisella* toiseksi tuli villa ja *Palamatto*- tutkimuksessa toiseksi tulivat villa ja kierrätetty PET. Molempien tutkimusten mukaan

luonnonkuidut ovat ensisijaisia materiaalivalintoja. Puuvillan tuotanto on noin neljäsosa koko kuitutuotannosta maailmassa. Sillä on ympäristölle haitallisia vaikutuksia, kuten runsas veden ja kemikaalien käyttö. Puuvillan käyttöön on pyritty kehittämään vastuullisempia tapoja. Puuvillaa voidaan kierrättää, mutta tällä hetkellä kierrätetyn puuvillan osuus on vain noin yksi prosentti. Materiaalivalinnoissa ei voi suoraan sanoa, mikä olisi kestävän muotoilun kannalta paras, koska materiaaleilla on erilaisia ympäristövaikutuksia. Ekologisesta näkökulmasta kierrätetty materiaali on *kehdosta kehtoon* -muotoilun mukaista. (Suomen tekstiili ja muoti, 2025; Korva, 2024; Tuomainen, 2021, 11–15.)

Tuloksista materiaali ja pitkäikäisyys/ kestävyys liittyvät toisiinsa. Materiaalin kestävyys on suoraan suhteessa sen ekologisuuteen. Mitä pitkäikäisempi matto on, sen ekologisemmaksi se ajan kuluessa muuttuu. Kestävää mattoa ei tarvitse uusia usein, jolloin uusia materiaaleja säästyy ja tuotantopäästöjä ei synny. Materiaalilla on vaikutusta myös sisustuksellisesta näkökulmasta. Hinta ja materiaali ovat myös suhteessa toisiinsa. Hinta määräytyy muun muassa materiaalin mukaan. Mitä kalliimpi materiaali, sen kalliimmaksi maton ostoa tulee. Toisaalta hinta ei välttämättä kerro tuotteen kestävydestä ja halpa hinta voi tulla pidemmällä aikavälillä kalliimmaksikin, jos matto joudutaan uusimaan. (Mattocenter, 2025; Korva, 2024.)

Palamatto- tutkimuksessa ekologisuus oli valintaperuste vain 20,8 prosentille vastaajista, kun *Tuomaisen* tutkimuksessa se oli yksi tärkeimmistä ostoperusteista. Miksi vastaajat *Palamatto* -tutkimuksessa eivät koe ekologisuutta tärkeäksi? Sitä voidaan pohtia hinnan, saatavuuden ja käyttöominaisuuksien kannalta. Materiaalina puuvilla ei ole ekologisin valinta, mutta käyttöominaisuuksiltaan se on sopiva lapsiperheisiin. Tätä väitettä tukee, että mattovalmistaja *Finarten* mukaan puuvilla on suosittu valinta lapsi- ja lemmikkiperheissä. Puuvilla on helposti saatavilla oleva materiaali ja hintalaatusuhteeltaan hyvä. Käyttöominaisuudet sopivat lapsiperheeseen. Hinnan

osalta kaikilla ei välttämättä ole rahallisia resursseja ostaa ekologista mattoa. Kun kestävä muotoilu saataisiin sellaiseen vaiheeseen, että tuotanto olisi tehokkaampaa, voisi matot olla lähtökohtaisesti ekologisimpia, jotta sellainenkin kuluttaja valitsisi ekologisemman maton, joka ei sitä tietoisesti valitse. Myös ihmisten ajatusmalli nopeasta kuluttamisesta pitäisi saada käännettyä enemmän hitaampaan ja vähäisempään kuluttamiseen. (Finarte, 2025; Suomen tekstiili ja muoti, 2025; Korva, 2024; Tuomainen, 2021, 11–15.)

Tuotemerkkiä, ostopaikkaa ja valmistusmaata ei koettu tärkeiksi valintaperusteiksi *Palamatto* -tutkimuksessa. Tuotemerkki- tai ostopaikkauskollisuus eivät näy tuloksissa. Valinta tapahtuu muiden tekijöiden pohjalta. Vain yhdelle vastaajalle eli 4,2 prosentille tärkeä valintaperuste oli tuotemerkki. Tätä voi selittää, että vastaajalla on mahdollisesti hyviä kokemuksia tuotemerkestä tai se vastaa kuluttajan arvoja. Ostopaikka ei ollut kenenkään vastaajan valinta eli ostopaikalla ei ole väliä, kunhan tuote on sopiva. Valmistusmaa oli kahdelle vastaajalle eli 8,3 prosentille tärkeä. Tämä voi kertoa vastaajien ymmärryksestä eri maiden tuotantoa tai työoloja kohtaan. Se voi johtua myös kotimaisuusnäkökulmasta. Kysymys ei erittele tätä tietoa. (Korva, 2024.)

Trendikkyys oli 8,3 prosentille vastaajista tärkeää. Vastaus voi kertoa vastaajan kiinnostuksesta sisustamiseen ja trendivaihteluihin. Se voi olla myös merkki ammattilaisuudesta. Onko vastaajissa alan ammattilaisia, joilla trendien seuraaminen kuuluu työhön? Trendikkyuden valitseminen ei kuitenkaan tarkoita suoraan, että kuluttaja vaihtaisi jokaisen trendin mukaan mattoa. Suurin osa vastaajista koki, ettei trendikkyydellä olisi valinnan kannalta merkitystä. Tämä voi kertoa ihmisten lisääntyneestä tietoisuudesta trendien vaihtelun ekologisesta vaikutuksesta. (Korva, 2024.)

Toinen tutkimuskysymys on *Mitä toiveita kuluttajalla on lasten matolle?* Tämän kysymyksen tarkoitus oli luoda kuvaa toiveista lasten matolle. Visuaalisuuden osalta maton tulisi olla sekä lapselle että vanhemmalle mieleinen värien ja kuvioinnin osalta. Maton ulkonäön tulisi innostaa ja kutsua lasta leikkimään. Maton väritoiveissa oli hajontaa; suosituimmat värit olivat keltainen, valkoinen/luonnonvalkoinen, beige, vihreä ja vaaleanpunainen. Vastaajista 91,7 prosenttia haluaa maton olevan monivärinen. Mattoon haluttiin abstrakteja tai esittäviä kuvia. Maton muodoksi valitsi suorakulmion 75 prosenttia vastaajista. Kun katsoo hakukoneesta, tulee tulokseksi usein suorakaiteen mallisia mattoja.

Materiaalisuuden osalta maton tulisi olla miellyttävän tuntoinen. Pehmeys toistui vastauksissa. Tasainen matto koettiin hyväksi leikkimatoksi, koska siinä pysyvät lelut pystyssä. Maton tulisi olla kestävä eikä alkaa purkautumaan. Nukan pituuteen oli erilaisia mielipiteitä; liian matala on kova, kun taas liian pitkään uppoavat tavarat. (Korva, 2024.)

Puhtaana pidon ja siisteyden osalta 91,7 prosenttia toivoi maton pesun onnistuvan kotona. Vastaajista 66,7 prosenttia ei halunnut pölyä keräävää mattoa. Yli puolet vastaajista (54,2 prosenttia) halusi kevyen maton. 50 prosenttia vastaajista toivoi maton olevan likaahylkivä ja ettei siitä irtoaisi nukkaa. Tutkimukseen kuuluvan *Palamaton* suunnitteluun liittyvä vaihtoehto *matosta voi irrottaa palan pesuun* valitsi 16,7 prosenttia vastaajista. Turvallisuusnäkökulmasta tärkein oli maton pysyminen paikallaan. Tämä oli kaikille vastaajille tärkeää. 50 prosenttia vastaajista halusi, ettei matosta irtoa nukkaa ja se on paloturvallinen. Villa on paloturvallinen materiaali, mutta sen osuus materiaalivalinnassa ei näkynyt, koska vain 16,7 prosenttia eli 4 vastaajaa valitsi villan. (Finarte, 2025; Korva, 2024.)

Vastausten perusteella toiveiden matto olisi ulkonäöltään monivärinen, kuviollinen ja suorakaiteen muotoinen. Maton toivotaan olevan mieleisen

näköinen sekä lapsen että vanhemman mielestä ja innostavan lasta leikkimään. Ominaisuuksiltaan matto olisi pehmeä, tasainen ja kestävä. Sen voisi pestä kotona ja se olisi helppohoitoinen. Imurointi, peseminen ja muu huolto onnistuisivat helposti. Helppous toistui vastauksissa. Turvallisuuden kannalta maton tulee pysyä paikallaan. Puuvilla oli suosituin materiaalivalinta ja se vastaa lähes kaikkiin näistä toiveista. Puuvillamatossa voidaan käyttää eri värejä, se on tasainen, kestävä ja helppo huoltaa. Myös *Finarten* mukaan se on suosittu valinta lapsi- ja lemmikkiperheissä. (Finarte, 2025; Korva, 2024.)

Maton visuaalisuudessa halutaan miellyttävyyttä sekä käyttäjälle eli lapselle ja ostajalle eli huoltajalle. Tämä on ymmärrettävää, koska matto on huoneessa hyvin hallitseva elementti. Matto on usein kallis investointi ja siksi sen on myös tärkeää olla mieluisa. Mahdollisesti myös maton vaihtaminen eri huoneiden välillä voi vaikuttaa siihen, että visuaalinen ilme on miellyttävä myös ostajalle. Tämä lisää maton monikäyttöisyyttä ja pitkäikäisyyttä. Väreissä on hajontaa, mikä selittyy ihmisten erilaisilla makumieltymyksillä. Toinen pitää värikylläisistä ja toinen luonnollisemmista, neutraaleista väreistä. Tähän ei ole olemassa yhtä tulosta. Muodoista suosituin oli suorakulmio, joka on hakukoneessa suosituin muoto matolle. (Korva, 2024.)

Lastenmatoksi halutaan suurimmaksi osaksi kuviollinen matto. Kuvioiden kohdalla niin abstraktit kuin esittävät kuvat saivat lähes yhtä paljon ääniä. Lastenmaton toivotaan olevan siis yleisimmin kuviollinen. Lasten kohdalla kuviollisuus kenties mielletään leikkiä ja mielikuvitusta tukevaksi, leikkiin innostavaksi ja leikissä hyödynnettäväksi. Toiveissa oli perinteisiä kuva-aiheita kuten tiet ja liikenne, mutta myös uudempia ajatuksia kuten valokuvasta tehty matto. Abstraktien kuvioiden sanottiin myös tukevan mielikuvitusta. Tämä voi pohjautua siihen, että kun ei ole valmiita denotaatioita eli ensisijaisia merkityksiä, niin lapsi itse alkaa keksimään kuvioille merkityksiä. (Tieteen termipankki, 2025b; Korva, 2024.)

Materiaalisuuden kohdalla tärkeimmät toiveet olivat kestävyys, taktiisuuteen ja käyttöön liittyvät ominaisuudet. Kestävyys on tärkeää maton hankinnan kannalta. Maton tulisi olla miellyttävä leikkiä ja oleskella. Tämä on ymmärrettävä toive, koska lapsi oleilee lattiatasolla hyvinkin paljon. Pehmeä matto tuntuu hyvälle pitkänkin leikin aikana ja istuminen siinä onnistuu hyvin myös aikuisella. Tasainen matto taas takaa leikeille toimivan alustan, jossa lelut pysyvät pystyssä ja leikki sujuu sen puolesta hyvin. (Korva, 2024.)

Puhtaana pidon osalta helppous tuli esille eri näkökulmista. Haluttiin, että imurointi onnistuu perinteisesti sekä robotti-imurilla ja myös lapsen tekemänä. Kotona peseminen oli ensisijainen toive. Tämä helpottaa, kun mattoa ei tarvitse aina kuljettaa pesulaan. Lisäksi haluttiin, että mattoa on helppo puistella, helppo pestä ja kuivata. Maton tulisi olla helppo käytössä; sen ei tulisi irrota nukkaa, likaannu, pölise tai kerää roskaa helposti. Jokaisessa näkökulmassa toistuu sana helppous. Helppous on nykyihmiselle tärkeä asia kiireisen arjen keskellä. Ihmisen arki on hektistä töiden, harrastusten ja lasten kanssa. Mattojen kuviointi voi helpottaa maton siistinä pysymistä. Tasavärisessä matossa tahrat näkyvät helpommin, kun taas kuvioidussa ne jäävät helpommin piiloon. (Korva, 2024.)

Palamatto- tutkimuksen kannalta tärkein vaihtoehto: *matosta voi irrottaa likaisen palan pesuun*, sai vain neljä ääntä eli 16,7 prosenttia. Tutkijana se kertoo, että konseptia ei osata ajatella helpottavana tekijänä. Konsepti on uusi ja sitä ei avattu kyselyssä. Vastaajilla ei siis ole tietoa *Palamaton* tarkoituksesta tai siitä, miten sen on tarkoitus toimia. Miksi sitä ei avattu kyselyssä? Tutkijana halusin nähdä kuinka moni olisi valmis ilman tietoa harkitsemaan palan irrottamista matosta pesun ajaksi. (Korva, 2024.)

Turvallisuuden kannalta tärkeintä oli paikallaan pysyvä matto. Se on monestakin näkökulmasta ymmärrettävä toive. Se estää vahinkoja, joita lasten vauhdikkaissa leikeissä voi tulla; kompastumisia ja liukastumisia. Matto saattaa

liukua alta, jos lapsi juoksee tai hyppii. Isompien lasten kohdalla esille tuli pelituolien siirtely, mikä voidaan nähdä turvallisuuteen liittyvänä, jos pelituoli jää yllättäen jumiin rypistyneeseen mattoon. Pienten lasten kohdalla nukan irtoaminen voi olla turvallisuustekijä, koska tietyssä iässä oleva lapsi voi laittaa nukkaa suuhun. Paloturvallisuus oli tärkeää 50 prosentille vastaajista. Tämä ei kuitenkaan näkynyt materiaalivalinnoissa. Villa olisi ollut paloturvallinen materiaalivalinta, koska villa ei syty helposti ja syttyessäänkään palo ei pysy yllä. Vaihtoehtojen ominaisuudet oli esitelty kyselyssä, joten tieto tästä oli vastaajien saatavilla. (Finarte, 2025; Korva, 2024.)

Palamatto-tutkimuksessa vastaajien määrä oli pieni, joten tuloksia ei voida yleistää suoraan. Osa tuloksista on kuitenkin samanlaisia kuin *Aliisa Tuomaisen Finartelle* tekemän tutkimuksen tuloksista. Jatkotutkimukseen pitäisi saada enemmän vastaajia. Kyselyn voisi toteuttaa kahdessa tai kolmessa osassa. Tämä voisi lisätä vastaajien määrää, kun vastausaika olisi kerrallaan lyhyempi. Kysely voisi jakaantua esimerkiksi visuaaliseen osaan, käyttöominaisuuksiin ja materiaaliseen osaan. Kyselyyn voitaisiin ottaa myös asiantuntijan näkökulma esimerkiksi pesulan työntekijöiltä. Tämä auttaisi ymmärtämään pesemiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia sekä antaisi mahdollisia kehitysideoita matolle. (Korva, 2024; Tuomainen, 2021, 11–15.)

Mattojen suunnitteluvaiheeseen olisi hyvä saada ekologinen muotoilu automaatioksi, jolloin se palvelisi kuluttajia sekä ympäristöä. Muotoilukoulutuksessa voitaisiin projekteissa ja kursseilla painottaa nykyistä enemmän ekologisen puolen merkitystä ja *kehdosta kehtoon* -suunnittelua. Myös kuluttajien tietoutta tulisi lisätä esimerkiksi ekologisuuden ja materiaalien osalta. Moni valitsee puuvillan, koska se on tuttu materiaali ja helppo käytössä. Ekologista käyttöä voitaisiin lisätä esimerkiksi lainaamoilla ja mattoihin (tai sisustustekstiileihin) keskittyvillä kierrätyskeskuksilla ja kirpputoreilla. (Korva, 2024.)

Palamatto -tutkimuksessa kävi ilmi, että ei ole mahdollista luoda täysin kuluttajan visuaalisten toiveiden mukaista mattoa, koska makumieltymykset vaihtelevat. Monet ominaisuudet kuitenkin toistuivat toiveissa, näistä esimerkkinä paikallaan pysyvä matto. Nukan pituuteenkin oli erilaisia mielipiteitä. Nukan pituutta voisi jatkotutkimuksissa testata kuluttajilla käytännössä. *Palamaton* jatkokehityksessä pitäisi perehtyä lisää materiaalien kestävyys, kierrätettävyyteen ja uudelleen käytön mahdollisuuksiin. *Palamatolle* paras vaihtoehto olisi saada aikaan suljettu kierto eli tuote kiertäisi käytön jälkeen uudelleen materiaaliksi. (Tieteen termipankki, 2025a; Korva, 2024.)

Lähdeluettelo

Painamattomat lähteet:

Korva, T. (2024 maaliskuu-huhtikuu). *Taide tuli leikkiin*. Pro gradu -näyttely 18.3.-3.4.2025, Lapin yliopistolla, Galleria Lyhdyssä.

Korva, T. (2023.) *Innovatiiviset tekstiilit ja muoti -kurssi*. Kurssilla tehdyt muistiinpanot prototyypistä ja luonnokset, syksy 2023, Lapin yliopisto.

Korva, T. (2023). *Sisustuselementtien merkitys työviihtyvyydelle - Kyselytutkimus Pohjoissaamen kielipesän sekä Mustikkaharjun, Ounasmetsän ja Ylikylän päiväkotien työntekijöille*. Kandidaatintutkielma. Lapin yliopisto.

Painetut lähteet ja kirjallisuus:

Aalto, A. *Tuftatut tulppaanit*. Marttojen sivusto. Viitattu 11.11.2024.

<https://www.martat.fi/teemat/kasityoohjeet/martat-lehden-kasityoohjeita/tuftatut-tulppaanit/>

ABEA. (2014). *What is Bunka Shishu?*. ABEA - American Bunka Embroidery Association sivusto. <http://www.myabea.com/what-is-bunka-shishu.html>

Ahonen-Kolu, M., Kava, R., Manninen, R., Polus, M., Sihvo, P., Svinhufvud, L., Vesanto, A., & Willberg, L. (2009). *Ryjy! = The Finnish ryjy-rug*. Art-Print Oy.

Britannica. *Ghiordes knot / carpet-making*. Britannican sivusto. Viitattu 18.12.2024. <https://www.britannica.com/topic/Ghiordes-knot>

Digi- ja väestötietovirasto. (2019). *Prototypointi*. Suomidigin sivusto. <https://www.suomidigi.fi/ohjeet-ja-tuki/menetelmat/prototypointi>

Dinox. *Tatami Palamatto DINOX, 100x100x4cm*. Dinoxin sivusto. Viitattu 14.12.2024. <https://www.dinox.fi/fi/tuote/tatami-palamatto-100x100x4cm/HS13391-13534?ads->

atc&gclid=Cj0KCQiA35urBhDCARIsAOU7Qwnn3_B0rDljNvK06sIfqiudNqwGcyJi3SFZYjjeUZdMVq-hbLckJfoaAnAxEALw_wcB

Dufva, M., & Rekola, S. (2023). *Megatrendit 2023*. Sitran sivusto.
<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2023/#luonnon-kantokyky-murenee>

Elinkeinoelämän Keskusliitto. (2023). *Mitä tarkoittaa hiilikädenjalki?*
Elinkeinoelämän Keskusliiton sivusto. <https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/mita-tarκοittaa-hiilikadenjalki/>

Eskola, J., & Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*.
Vastapaino.

Esselström, L. (2021). *Kiinnostaako sinua suosittu punch needle -tekniikka? Suomeksi se on tuftaus, ja täältä opit sen alkeet*. Yle:n sivusto.
<https://yle.fi/aihe/a/20-10001327>

Expomatto. *Mikä on Palamatto?* Palamatto.fi sivusto. Viitattu 14.12.2024.
<https://www.palamatto.fi>

Finarte. *Home*. Finarten sivusto. Viitattu 29.4.2025.
https://finarte.fi/fi/?gad_source=1&gbraid=0AAAAADhg8DXnvV0G_9ACgbf68Y821h_RU&gclid=Cj0KCQjw8cHABhC-ARIsAJnY12xjadDJP4E7cjDRSpso17vB9AkcOF4oUBLbzYjNCWhQY0arWUebXPwaAqIPEALw_wcB

Finarte. *Vastuullisuus*. Finarten sivusto. Viitattu 16.4.2025.
<https://finarte.fi/fi/vastuullisuus/>

Finarte. *Materiaaliopas*. Finarten sivusto. Viitattu 5.2.2024.
<https://finarte.fi/fi/materiaaliopas/>

Flander, O. (2010). *Turkinmaton salaisuus - Viipurin käsin solmitut nukkamatot 1930-luvulta*. Suomen kansallismuseon sivusto.
<https://www.kansallismuseo.fi/fi/kuukauden-esineet/2010/turkinmatto>

Flying carpet. Vastuullisuus: Flying Carpet. Viitattu 16.4.2025.
<https://www.flyingcarpet.fi/vastuullisuus/>

Google. *Bunka shishu*. Google käänntäjähaku. Viitattu 16.4.2025.

https://www.google.com/search?q=k%C3%A4%C3%A4nt%C3%A4j%C3%A4&rlz=1C1VDKB_fiFI1079FI1079&oq=k%C3%A4%C3%A4&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqDAgAECMYJxiABBiKBTIMCAAQlxgnGIAEGIoFMgYIARBFgDsyDwgCEEUyORiDARixAxiABDiGCAMQlxgnMg0IBBAAGIMBGLEDGIAEMg0IBRAAGIMBGLEDGIAEMgcIBhAAGIAEMgYIBxAFGEDSAQgyOTgxajBqN6gCALACAA&sourceid=chrome&ie=UTF-8

Google Maps. *Izmir, İzmirin maakunta, Turkki - Gördes, Manisan maakunta, Turkki*. Google Maps-haku. Viitattu 3.12.2024.

https://www.google.com/maps/dir/Izmir,+%C4%B0zmirin+maakunta,+Turkki/G%C3%B6rdes,+Manisan+maakunta,+Turkki/@38.7134695,27.0562196,9z/data=!3m1!4b1!4m14!4m13!1m5!1m1!1s0x14bbd862a762cacad:0x628cbba1a59ce8fe!2m2!1d27.142826!2d38.423734!1m5!1m1!1s0x14b82019d66448bf:0x99fc171744f21217!2m2!1d28.288668!2d38.933029!3e0?entry=ttu&g_ep=EgoyMDI0MTIxMC4wIKXMDSoASAFQAw%3D%3D

Gädda, E. *Hiilineutraali tekstiiliala 2035-sitoumus*. Suomen Tekstiilin & Muodin sivusto. Viitattu 16.3.2025. <https://www.stjm.fi/palvelut-ja-tietoa-yrityksille/hiilineutraali-tekstiiliala-2035-sitoumus/>

Halonen, T., Korhonen-Kurki, K., Niemelä, J., & Pietikäinen, J. (2022). *Kestävyyden avaimet: kestävyystieteen keinoin ihmisen ja luonnon yhteiselo*. Gaudeamus.

International science council. (2024). *Ismail Serageldin*. Kansainvälisen tiedeneuvoston sivusto. <https://fi.council.science/profile/ismail-serageldin/>

IUCN. (2015). *New assessment highlights climate change as most serious threat to polar bear survival - IUCN Red List*. IUCN:n sivusto.

<https://iucn.org/content/new-assessment-highlights-climate-change-most-serious-threat-polar-bear-survival-iucn-red-list>

Jarvie, M. E. *Gro Harlem Brundtland / Biography & Facts*. Britannican sivusto. Viitattu 31.3.2025. <https://www.britannica.com/biography/Gro-Harlem-Brundtland>

Kasthall. *About Kasthall*. Kasthallin sivusto. Viitattu 1.5.2025.

<https://www.kasthall.com/about>

Kaukonen, T.-I. (1998). *Kyynärä pohjaa, kortteli raitaa : riepukudonnaiset ja perinteiset lattiamatot = A cubit of ground and a quarter of stripe : rag weaves and traditional floor mats*. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kokkonen, M., & Juslén, J. *UNEP & UNHABITAT*. Ympäristöministeriön sivusto. Viitattu 31.3.2025. <https://ym.fi/unep-unhabitat>

Kokko, S., & Martin, L. (2023). *Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022*. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja Liikuntaneuvoston sivustolla. chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcgclcfndmkaj/<https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2023/03/Lasten-ja-nuorten-liikuntakayttaytyminen-Suomessa-2022-2.pdf>

Konstantinov, N., Slyusarenko, I., Mylnikov, V., Stepanova, E., & Vasilieva, N. (2022). *Results of repeated study of the frozen tomb of the Fifth Pazyryk Barrow in the Altai Mountains (Russia): 70 years after first excavations*. Arkeologinen tutkimus Aasiassa, osa 32, 100410. ScienceDirectin sivusto. <https://doi.org/10.1016/J.ARA.2022.100410>

Korhonen, L. (2021). *Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina*. Terveyskirjaston sivusto. <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018#s2>

Korva, T. (2024 syyskuu-lokakuu). *Lastenhuoneen unelmamatto 12.9.-27.10.2024*. Google Forms-verkkokysely. <https://docs.google.com/forms/d/1ad0DB9HIRJhu7fjxyymnu31GiN2VBqbsZ3JDVopQTLQ/edit>

Kotimaisten kielten keskus. (2024). *Ryijy*. Kielitoimiston Sanakirja. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/ryijy?searchMode=all>

Kuuloliitto. (2017). *Päiväkodeissa ja kouluissa melusta kärsivät lähes kaikki – erityisesti melu häiritsee, kun henkilöllä on kuulonalenema*. Kuuloliiton sivusto.

<https://www.kuuloliitto.fi/paivakodeissa-ja-kouluissa-melusta-karsivat-lahes-kaikki-erityisesti-melu-hairitsee-kun-henkilolla-on-kuulonolenema/>

Kvadrat. (2024). *Kvadrat - The global design textile company*. Kvadrat companyn sivusto. <https://www.kvadrat.dk/en>

Laitakari, T. *Tuftaus - moderni ryijy varastaa sydämen*. Vilpolan sivusto. Viitattu 1.5.2025. https://vilpola.com/tuftattu-moderni-ryijy-varastaa-sydämen/?srsltid=AfmBOor0VF6wzvyNZBvB2aAafZTA_5ZXIYXjJjk5LY2cjhVwMrkPJE89

Lindblad, M. (2022). *Asiakaspalvelu vastaa: ”Mikä olisi kestävä ja eettisesti valmistettu matto olohuoneeseen?”* / *Design Stories*. Finnish Design shop-verkkokaupan sivusto. <https://www.finnishdesignshop.fi/design-stories/pinnalla/asiakaspalvelu-vastaa-kestava-ja-eettisesti-valmistettu-matto-olohuoneeseen>

Lumila, J. (2021). *Lumoavaa tuftausta*. Minerva Kustannus Oy.

Lumme Energia. *Tuftaus on helppo ja nopea tapa tehdä seinätekstiilejä*. Lumme Energian sivusto. Viitattu 13.12.2024. <https://www.lumme-energia.fi/blogi/tuftaus-on-helppo-ja-nopea-tapa-tehda-seinatekstiileja>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (2025). *Lapsen kasvu ja kehitys*. Mannerheimin Lastensuojeluliiton sivusto. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/>

Mansikkamäki, N. (2008). *Tuftattu matto lastenhuoneeseen: sisustuselementistä leikin välineeksi*. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200911256089>

Mattocenter. *Usein kysyttyä*. Mattocenterin sivusto. Viitattu 29.4.2025. <https://www.mattocenter.com/page/11/usein-kysyttya>

Morby, A. (2022). *Lara Bohinc's new rug collection for Kasthall*. Wallpaperin sivusto. <https://www.wallpaper.com/design/lara-bohinc-rug-kasthall>

- Niemelä, Mirja. (2010). *Kestävää muotoilua mallintamassa: tulkitseva käsitetutkimus taideteollisen muotoilun näkökulmasta*. Väitöskirja. Aalto-yliopisto, taideteollinen korkeakoulu.
- Nummenmaa, L. (2014). *Tilastollisten menetelmien perusteet* (1. p.). Sanoma Pro.
- Oxford, A. (2024). *About Us*. The Oxford Companyn sivusto. <https://amyoxford.com/pages/about-us>
- Pietarinen, Heidi. (2009). *Teen huoneita ja suljen ovia: Marjatta Metsovaaran sisustustekstiilit tekstiilitaiteilijan representaatioina ja näyteikkunoina maailmalle*. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Lapin yliopistokustannus.
- Prym. (2024). *Prym Love kirjontakehys 10 cm*. Prymin sivusto. https://prym.fi/products/prym-love-kirjontakehys-10cm?_pos=1&_psq=kirjontakehys&_ss=e&_v=1.0
- Reed, Stanley. (1972). *All colour book of oriental carpets and rugs*. Octopus Books.
- Republic of Türkiye ministry of culture and tourism. (2024). *History of İzmir*. Turkin tasavallan kulttuuri- ja matkailuministeriön sivusto. <https://izmir.ktb.gov.tr/EN-239221/history-of-izmir.html>
- Rihlana, S. (1990). *Värioppi*. Rakennuskirja Oy.
- Rovaniemen keskuspesula. *Palvelut ja hinnasto*. Rovaniemen Keskuspesulan sivusto. Viitattu 14.12.2023. <https://rokepe.fi/palvelutjahinnasto/>
- Räisänen, R. (2017). *Tekstiilien materiaalit* (1. painos). Finn Lectura.
- Sakkola-museo. *Neula; Ryijyneula "Näppärä"*. Finna.fi-sivusto. Viitattu 15.4.2025. <https://www.finna.fi/Record/sarka.M016-88365>
- Salo, J. *Joonaksesta*. Salon maton ja ryijyn sivusto. Viitattu 1.5.2025. <https://salonmattojaryijy.com/joonaksesta>
- Salpakierto. *PET-muovi*. Salpakierron sivusto. Viitattu 11.4.2025. <https://salpakierto.fi/tuote/pet-muovi-01/>

Sergio Mannino Studio. *Non-Flying Carpet, Handmade in Nepal, Limited Edition*. Sergio Mannino Studion sivusto. Viitattu 15.12.2023.

<https://www.sergiomannino.com/non-flying-carpet>

Sihvo, Pirkko. (2009). *Rakas ryijy: suomalaisten ryijyt*. Vammalan Kirjapaino Oy.

Solar, A. (2022). *Helppoa ja hauskaa tuftausta: moderneja malleja, luovia tekniikoita ja helppoja ohjeita vasta-alkajille*. Mäkelä.

Sopanen, T., & Willberg, L. (2008). *Ryijy elää: suomalaisia ryijyjä 1778–2008*. Lönnberg Print.

Stewart, M. (2013). *Easy, Elegant Punchneedle: Stunning Accessories and Three-Dimensional Miniatures*.

https://books.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=YeeEAQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=igolochkoy&ots=sFfP3jlojO&sig=1clQclJVCVpJ85QVI4ifxDnXIFM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Suomen tekstiili ja muoti. *Puuvilla*. Suomen tekstiilin & muodin. Viitattu 27.4.2025. <https://www.stjm.fi/tekstiilikuidut/puuvilla/>

Suomen tekstiili & muoti. (2025). *Mikä sitoumus?* Suomen tekstiilin & muodin sivusto. <https://www.stjm.fi/palvelut-ja-tietoa-yrityksille/hiilineutraali-tekstiiliala-2035-sitoumus/mika-sitoumus/>

Suomen YK-liitto. *Kestävä kehitys*. Suomen YK-liiton sivusto. Viitattu 28.3.2025. <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys>

Sustainability guide. *Cradle to Cradle – Sustainability Guide*. Sustainability guide-sivusto. Viitattu 29.4.2025. <https://sustainabilityguide.eu/methods/cradle-to-cradle/>

Tekstiilihuoltoliitto. (2008.) *Tekstiilialan ympäristölainsäädännön velvoitteet/ Tekstiili- ja vaatetusteollisuus/ Tekstiilihuolto*. Tekstiilihuoltoliiton sivusto. Viitattu 14.12.2023. chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://tekstiilihuolto.fi/wp-content/uploads/2021/02/Ymparistolakiopas_2008.pdf

The Oxford Company. *Punch Needle Kits, Craft Supplies & Accessories – The Oxford Company*. The Oxford Companyn sivusto. Viitattu 29.4.2025.

<https://amyoxford.com/>

The Oxford company. *History of Punch Needle*. The Oxford Companyn sivusto. Viitattu 11.11.2024. <https://amyoxford.com/pages/history-of-punch-needle>

The State Hermitage Museum. *Art works*. The State Hermitage museon sivusto. Viitattu 2.12.2024.

<https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/digital-collection/25.+Archaeological+Artifacts/879870/>

Tieteen termipankki. (2025a). *Suljettu kierto*. Tieteen termipankin sivusto. https://tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:suljettu_kierto

Tieteen termipankki. (2025b). *Taloustiede: arvoketju*. Tieteen termipankin sivusto. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Taloustiede:arvoketju>

Tilastokeskus. (2023). *Polku: Tilastokeskus – Tilastot aakkosittain - Perheet - Muuttujina Vuosi, Alue, Lasten lukumäärä ja Tiedot*. <https://stat.fi/tilasto/perh>

Toikka-Karvonen, A. (1971). *Ryijy*. Otava.

Tolvanen, P. (2021). *Näyttää graffitilta, mutta on tehty villalangasta – some nosti vanhan käsityötekniikan suosioon*. Yle:n sivusto. <https://yle.fi/a/3-12138862>

Tuomainen, A. (2021). *Maton elinkaaren pidentäminen materiaali- ja hoito-oppaiden avulla: Case Finarte*. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/496542>

Vallinkoski, A. (2023). *Joonas Salo ja tuftatut ryijyt*. Kotivinkki-lehden sivusto. <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/joonas-salon-ryijyt>

Vehkalahti, K. (2008). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Tammi.

Vilka, H. (2021). *Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin*. PS-kustannus.

VM Carpet. *Materiaalit*. VM Carpetin sivusto. Viitattu 5.2.2024. <https://vm-carpet.fi/materiaalit/>

World Heritage site. (2024). *Treasures of the Pazyryk Culture / For UNESCO World Heritage Travellers*. Maailmanperintö-sivusto. <https://www.worldheritagesite.org/tentative/id/6283>

Ympäristöministeriö. *Mitä on kestävä kehitys?* Ympäristöministeriön sivusto. Viitattu 1.3.2025. <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Lastenhuoneen unelmamatto 12.9.2024

Olen taiteen maisteri-opiskelija ja teen pro gradu-tutkielmaa Lapin yliopistossa aiheesta lasten matot. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten lasten mattojen ekologisuutta ja taloudellisuutta voisi lisätä. Kyselyllä kartoitan kuluttajien toiveita ja tarpeita lasten matoille. Toteutan tutkimuksen taiteellisena osiona kyselyn vastausten pohjalta matosta prototyyppin. Vastaamalla kyselyyn pääset vaikuttamaan muotoiluun ja materiaalivalintoihin sekä annat arvokasta tietoa kuluttajan näkökulmasta.

Voit vastata kyselyyn yksin, yhdessä puolison tai lasten kanssa.

Kyselyn arvioitu kesto: 10 minuuttia.

Kysely on avoinna 12.9.-13.10.2024 tai kunnes vastauksia on riittävästi.

Vastaajan sähköposti ei näy tutkimuksen tekijälle. Vastaukset käsitellään anonyymisti.

Vastaukset tulevat tutkimuksen käyttöön, eikä niitä luovuteta eteenpäin. Tutkimus valmistuu keväällä 2025.

Lisätietoja halutessasi tutkimus.lastenmatto@gmail.com

(Tällöin sähköposti tulee näkyviin, mutta ei voida yhdistää vastauksiin.)

Kiitos ajastasi!

* Pakollinen kysymys

Taustatiedot

1. Perheen lasten ikä. Voit valita useamman vaihtoehdon. *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- 0-3 vuotta
- 4-6 vuotta
- 7-10 vuotta
- 11-17 vuotta
- En halua vastata

2. **Perheessä olevien lasten määrä ***

Merkitse vain yksi soikio.

- 1-2 lasta
- 3-4 lasta
- 5 lasta tai enemmän
- En halua vastata

3. **Vastaatko kyselyyn yksin vai yhdessä jonkun kanssa? Voit valita useamman *
vaihtoehdon.**

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Yksin
- Puolison kanssa
- Lapsen/lasten kanssa
- En halua vastata

Kysely

4. **1. Millainen on unelmiesi lastenhuoneen matto? ***

5. **2. Millaiset asiat vaikuttavat lastenhuoneen maton valintaan? ***

Voit valita useamman vaihtoehdon.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Matto on kevyt
- Matto on painava
- Maton väri
- Maton kuviointi
- Yksivärisyys
- Ekologisuus
- Materiaali
- Hinta
- Ostopaikka
- Tuotemerkki
- Kestävyys
- Trendikkyys
- Valmistusmaa
- Muu: _____

6. **3. Mikä materiaali olisi paras lastenhuoneen mattoon?** Valitse vain yksi vaihtoehto. *

Luonnonkuitu = Materiaalit ovat suoraan saatavissa luonnosta.

Muuntokuitu = Muunnetaan jo valmiina olevasta materiaalista kuten selluloosasta kemiallisen prosessin kautta kuiduksi. (<https://www.eurokangas.fi/materiaaliopas/>)

Materiaalien ominaisuudet: <https://finarte.fi/fi/materiaaliopas/> ja <https://vm-carpet.fi/materiaalit/>

Merkitse vain yksi soikio.

- Villa (luonnonkuitu/ luontaisesti likaa hylkivä, lämpöä eristävä, paloturvallinen)
- Puuvilla (luonnonkuitu/ kulutuksen kestävä, helppo pestä, ei sähköisty)
- Viskoosi (muuntokuitu/ pehmeä, silkkimäinen, ylellinen)
- Juutti (luonnonkuitu/ ympäristöystävällinen, helppo imuroida)
- Kierrätetty PET (muovipulloista tehty, pehmeä, kestäää kulutusta, uv-säteilyä ja kosteutta)
- Paperinaru (luonnonkuitu/ kestävä, hygieeninen, ei kerää pölyä)
- Muu: _____

7. **4. Mitä värejä haluat lastenhuoneen matossa olevan?** Voit valita useamman vaihtoehdon. *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Beige
- Ruskea
- Harmaa
- Keltainen
- Valkoinen/ Luonnonvalkoinen
- Musta
- Oranssi
- Punainen
- Sininen
- Vihreä
- Vaaleanpunainen
- Violetti
- Muu: _____

8. **5. Haluatko lastenhuoneen maton olevan mieluummin yksivärinen vai monivärinen?** *

Merkitse vain yksi soikio.

- Monivärinen
 Yksivärinen

9. **6. Haluatko lastenhuoneen mattoon kuvioita?** *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Abstrakteja kuvioita
 Esittäviä kuvia (esim. liikennematto tai eläinkuvia)
 Ei mitään

10. **7. Millainen lastenhuoneen maton muoto olisi hyvä? Voit valita useamman vaihtoehdon.** *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Neliö
 Suorakulmio
 Pyöreä
 Muu: _____

11. **8. Mitä ominaisuuksia toivoisit lastenhuoneen matolta puhtaana pidon kannalta?** *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Kevyt
 Mahdollisuus pestä kotona
 Mahdollisuus pestä pesulassa
 Likaa hylkivä
 Ei kerää pölyä
 Matosta voi irrottaa likaisen palan pesuun
 Ei irtoa nukkaa
 Muu: _____

12. **9. Mitä ominaisuuksia haluaisit lastenhuoneen matolta turvallisuuden kannalta?** *

Voit valita useamman vaihtoehdon.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Pysyy paikallaan
 Ei irtoa nukkaa (jota lapsi voisi laittaa suuhun)
 Paloturvallinen
 Muu: _____

13. **10. Tuleeko mieleen muita ominaisuuksia mitä ei aiemmin lueteltu, mitä toivot lastenhuoneen matolta?** *

14. **11. Millaisia kokemuksia lasten käytössä olevista matoista sinulla on? Hyvät ja huonot kokemukset?** *

15. **12. Millainen on hyvä leikkimatto?** *

Kiitos vastauksestasi!

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms